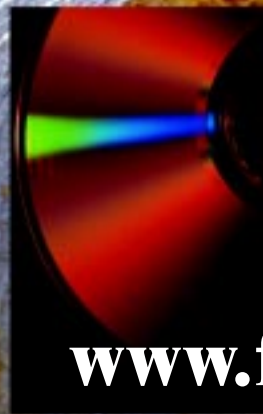

tietoarkisto

Marraskuu 2000

Tutkimusaineistojen
avoimuus on
ydinkysymys

www.fsd.uta.fi

Osallistu arvontaan s. 9

Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisu

Sisältö

Pääkirjoitus: Tutkimusaineistojen avoimuus on ydinkysymys	3
Ledare: Tillgänglighet av forskningsmaterial är en nyckelfråga	4
Tietoarkistonäkemystä jo yli 20 vuoden ajalta	5
Aineiston luovutus ei ole monimutkaista	7
Käyttäjä kehuu arkiston palvelua	8
Osallistu FSD-arvontaan	9
ESS: EU-maihin uusi yhteiskuntatieteellinen tiedonkeruuinstrumentti?	10
Suomesta ISSP:n jäsen	10
LIMBER kieltenvälistä tiedonhakua tukemaan	11
HASSET myös suomeksi	11
NESSTAR: Tehokas väline tutkimusaineistojen seulontaan	12
Tieteenteko verkkoon	15
Laadullisen aineiston jäljillä	16
CES2000 kokosi tietoarkistoasiantuntijoita Tampereelle	21
Tietoarkisto yhteistyössä tieteellisten kirjastojen kanssa	22
FSD auttoi Ann Arboriin	23
Menetelmäopetuksen tueksi verkkotietovaranto	25
Yhteiskuntatieteille alakohtaisia verkkotietovarantoja	26
Aineistoluetelo	27

Tietoarkisto

Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisu

ISSN 1457-7682

Päätoimittaja: Maria Forsman
Toimituskunta: Katri Aarnio
Sami Borg
Mari Kleemola

Julkaisija: FSD Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
Käyntiosoite: Åkerlundinkatu 2 A 5.krs, Tampere
Puhelin (03) 2158 519 • Fax (03) 2158 520

Postiosoite: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Sähköposti: etunimi.sukunimi@uta.fi
tai fsd@uta.fi

Kotisivu: <http://www.fsd.uta.fi/>

Tiedotuslehtemme verkossa on neljästi vuodessa ilmestyvä
FSDneWWWs: <http://www.fsd.uta.fi/fsdnewwws/uusin/>

Ulkoasu: Mikko Reinikka / Albert Hall Finland Oy Ltd
Painopaikka: Kirjapaino Öhring Ky, Tampere

Tutkimusaineistojen avoimuus on ydinkysymys

Kuluvan vuoden aikana FSD Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto on tehnyt yhteensä puolen sataa vierailua maan yliopistojen yhteiskuntatieteellisiin tiedekuntiin ja ainelaitoksille. Vierailuilla tietoaarkisto on esitellyt toimintaideaansa ja toimintatapojaan tutkijoille. Lisäksi laitoksille jalkautumisella on pyritty rohkaisemaan tutkijoita ja organisaatioita luovuttamaan keräämiään aineistoja arkistoitavaksi tai vain antamaan tutkimusaineistojensa kuvaustietoja tietoaarkiston tietokantoihin.

Noin puoleltoista vuoden kokemus toimintaidean valtakunnallisesta markkinoinnista on osoittanut, että FSD:n asialle kyllä löytyy periaatteellinen hyväksyntä. Ei ole kuulunut vastaväitteitä sille, että tutkimusaineistojen avoimuutta ja tieteellisten tulosten kontrolloitavuutta tulisi lisätä, että olisi hyvä lisätä tietämystä tehdystä tutkimuksesta kokoamalla tutkimusaineistoja koskevat tiedot valtakunnallisiin rekistereihin, ja että alan tutkimuksen tietosuojakysymysten hallintaa ja tutkimusaineistojen käytettävyyttä voitaisiin olennaisesti parantaa tietoaarkiston palveluilla. Pikemminkin on näkynyt ja kuulunut hyväksyvää nyökytystä. — Kyllä, mutta...

Käytännössä tietoaarkiston yhteydenotot eri alojen laitoksiin ja tutkijoihin ovat kuitenkin osoittaneet, että tietoaarkisto todellakin toimii uudella, suomalaisille tutkimusentekoperinteille vielä tuiki vieraalla alueella. Aineistojen avoimuutta ja uudiskäyttöä tukevaa toimintakulttuuria ei oikein ole, eikä sitä synny napinpainalluksella. Yksi tutkija ei löydä vanhoja aineistojaan ja niihin liittyvää dokumentaatiota. Toinen taas ei pysty irrottamaan aikaa ei-kiireellisille asioille työssään. Joku on epätietoinen uudiskäyttäjien motiiveista, kun aineistoa käytetään myöhempiin tutkimuksiin. Ja näiden joukossa on varmasti niitäkin, joita kalvaa epäily aineistoon liittyvien puutteiden tai virheiden ilmitulosta.

Kun Suomen kansallista tietoaarkistoa suunniteltiin, useiden vastaavien ulkomaisten data-arkistojen viesti uuden arkiston suunnittelijoille oli juuri tämä: aineistonhankinta on hyvin työlästä ja 'social science data archive' -toimintaidean omaksuminen vie tiedeyhteisössä aikaa. Tässä suhteessa Suomi ei siis ole toistaiseksi ollut poikkeus säännöstä. FSD:n aineistotietovaranto sisältää jo nyt pitkälle toista sataa tutkimusaineistoa. Erityisesti yliopistollisista tutkimushankkeista on kuitenkin tähän men-

nessä kertynyt varsin harvakeen datoja ja tutkimusaineistojen kuvaustietoja.

Tämän lehden tavoitteena on edelleen herätellä yhteiskuntatieteilijöitä huomaamaan alansa elektronisten tutkimusaineistojen ja tietolähteiden merkitys. Tutkimusaineistojen arkistointi ja aineistoja koskevien keskitettyjen tietopalveluiden järjestäminen edesauttaa olemassa olevien aineistojen mahdollisimman tehokasta käyttöä. Kansantaloudellisesti ja tutkimuseettisesti järkevää on myös päällekkäisen ja turhan tiedonkeruun välttäminen.

Toivottavasti lehtemme saa monen myös pohtimaan laajemmin kehittyvien Internet-palveluiden hyödyntämistä yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa ja opetuksessa. Tietoaarkisto on perustettu tukemaan yhteiskuntatieteitä alan valtakunnallisena palveluresurssina, ja sen tehokas toiminta edellyttää laaja-alaista yhteistyötä tiedeyhteisön kanssa. On yhteydenpidon aika.

Tampereella lokakuussa 2000

Sami Borg
FSD:n johtaja

Tillgänglighet av forskningsmaterial är en nyckelfråga

I år har FSD besökt ungefär 50 olika samhällsvetenskapliga fakulteter vid landets universitet. Under dessa visiter har FSD presenterat sin verksamhetsidé och arbetssättet för forskare. Ett syfte med visiter i olika departement och fakulteter har varit att uppmuntra forskare och organisationer att deponera material i arkivet eller åtminstone lämna beskrivningsinformation om dem i arkivets databas.

Erfarenheter av ungefär ett och ett halvt års landsomfattande marknadsföring av arkivets verksamhetsprinciper har visat att det finns ett principiellt godkännande för FSDs strävanden. Ingenstans har man motsatt sig tanken att tillgänglighet och kontrollmöjligheter av vetenskapliga forskningsresultat borde ökas och att det vore bra att främja kunskaper i framlagd forskning och att man kunde väsentligt förbättra kontrollen av dataskyddsfrågorna och forskningsmaterialets användbarhet med hjälp av dataarkivets tjänster. Snarare har dessa tankar hälsats med idel lov och hyllning. — Ja, men...

I praktiken har FSDs kontakter med forskare och departement i olika fält dock visat att dataarkivet verkligen fungerar på ett nytt

område som än så länge är helt främmande för den finska forskningstraditionen. Egentligen finns det inte en verksamhetskultur som skulle stödja tillgänglighet av forskningsmaterial och dess nyanvändning, och man kan inte trollo fram en sådan bara genom att trycka på en knapp.

En forskare kan kanske inte hitta sitt gamla material eller dess bilagor. En annan för sin del har inte tid för mindre brådskande saker i sitt arbete. Den tredje kanske hyser misstankar om återanvändarnas motiv när de utnyttjar hans eller hennes material. Naturligtvis kan det finnas också sådana som störs av tanken att eventuella fel och brister uppdragas när materialet återtas i bruk.

När det finska dataarkivet planerades, var budskapet från likadana utländska arkiv till planerarna att anskaffning av material är mycket mödosam och att det tar tid att sälja verksamhetsidén för ett samhällsvetenskapligt dataarkiv till det vetenskapliga samfundet. I detta hänseende har Finland inte varit ett undantag.

Även om FSD redan nu har väl över hundra forskningsmaterial, har takten för inkommande information och beskrivningar av forskningsmaterial varit relativt

trög, särskilt när det gäller forskningsprojekt inom universiteten.

Syftet med denna publikation är att ytterligare uppmuntra forskare i samhällsvetenskap att lägga märke till vikten av informationskällor och elektroniska forskningsmaterial i deras fält. Arkivering av forskningsmaterial och en centraliserad organisering av informationstjänster hjälper att effektivisera användning av det material som finns till hands. Också med hänsyn till nationalekonomi och forskningsetik är det förnuftigt att undvika onödigt dubbelsamlade av information. Att undgå just det här är ett av dataarkivets operationella mål.

Förhoppningsvis får denna publikation många att allvarligt tänka på användning av utvecklande Internet-tjänster i samhällsvetenskaplig forskning och undervisning. Dataarkivet har grundats för att stödja samhällsvetenskap som en riksomfattande forskningsresurs, och dess effektiv verksamhet förutsätter ett omfattande samarbete med det vetenskapliga samfundet. Det är dags att hålla kontakt.

Sami Borg

Föreståndare, FSD

Tietoarkistonäkemyistä jo yli 20 vuoden ajalta

Matleena Oksman

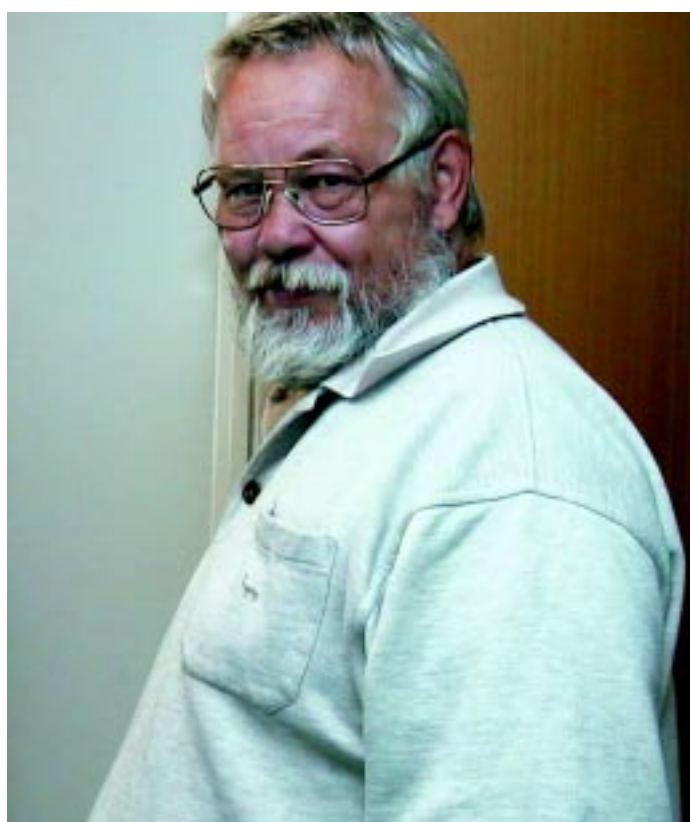
Turun yliopiston sosiologian professori **Seppo Pöntinen** tuntee tietoarkiston toiminnan paremmin kuin hyvin. Mies on seurannut arkiston perustamisen ympärillä käytyä keskustelua jo 70-luvulta lähtien ja oli vääntämässä kättä Tampereen yliopiston kanssa arkiston sijoituspai-kasta. Kun arkisto lopulta lähes 25 vuoden odottelun jälkeen saatiin Suomeen, Turku hävisi kilpailun. Kun ollaan rakentamassa yhteistä hyvää, ei katkeruudelle kuitenkaan ole sijaa.

Pöntinen toimii FSD:n neuvottelukunnan puheenjohtajana. Neuvottelukunta on tietoarkiston toimintaa seuraava elin, jonka tarkoituksena on valvoa, että arkisto toteuttaa sille määrättyä kansallista tehtävää eikä ryhdy leikkimään tamperelaisten keskinäistä hiekkalaatikkoleikkiä.

— Neuvottelukunnassa on edustajia eri yliopistoista ja tieteenaloilta sekä arkistolaitoksesta, Pöntinen kuvailee.

— Sen päätösvalta on suhteellisen vähäinen. Neuvottelukunta on yksi taso, jolla yhteydenpito arkiston ja yhteiskunnan eri instanssien välillä tapahtuu. Neuvottelukunnan kautta tietoarkisto välittää tietoa muille ja ulkomaailman toiveet tulevat sen kautta arkiston tietoon.

Pöntinen on hyvillään siitä, että yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto on saatu Suomeen. Pöntinen näkee tärkeäksi sen, että arkiston

ansiosta pitkäaistutkimusten tekeminen helpottuu.

— Jos halutaan tutkimukselle ajallista ulottuvuutta, yksi keino on uusintatutkimus eli toistetaan sellaisia tutkimuksia, jotka on tehty joskus aiemmin.

Toinen Pöntisen mielestä tärkeä seikka on se, että vanhat aineistot säilytetään käyttökelpoisessa muodossa. Muuten jäädään pelkästään niistä kirjoitettujen artikkelien ja tutkimusten armoille.

— Silloin kun aineisto on binäärimuodossa, siitä voidaan tehdä uusia luokituksia. Uutta tietoa ei tule tyhjästä, mutta joku tieto voidaan luokitella eri tavalla uutta käyttötarkoitusta varten

— Säilöntätehtävä ei tunnu hajautetusti meillä onnistuvan. Periaatteessa aineistojen säilyttäminen on ohjeet, mutta kaikilla laitoksilla tiedetään, että aineistoja häviää ja tuhoutuu.

Seppo Pöntinen seisoo vahvasti tietoarkistotoiminnan takana.

Pöntinen tietää henkilökohtaisesti, mistä puhuu. Hänen vastuullaan oli Pohjoismaisen hyvinvointitutkimuksen aineiston säilyttäminen 70-luvulla. Se onnistuikin hyvin lähes kymmenen vuoden ajan, kunnes yhtenä kesänä nauhojen uusiminen unohtui ja aineisto tuhoutui. Onneksi se oli luovutettu myös Tanskan tietoarkistoon, josta aineisto löytyi turvassa ja hyväkuntoisena. Vuosi sitten aineisto luovutettiin Tanskassa Suomen oman tietoarkiston hoteisiin. Pöntisen mukaan sama kohtalo on kohdannut SAK:n ensimmäistä suurta jäsentutkimusta ja ties kuinka monta muuta aineistoa.

Tutkijoilta kaivattaisiin hiukan enemmän vaivaa

Tietoarkisto on toiminut Suomessa vasta vajaat kaksi vuotta. Vaikka suurimmat käynnistämiskivut on jo voitettu, Pöntisen mielestä ongelmiakin on vielä.

— Luulen, että suurin ongelma on se, että yliopistotutkijat eivät luovuta aineistojaan tietoarkistolle. Siihen on olemassa monia syitä: luullaan, että menetetään jotain tai luullaan, että vielä käytetään aineistoa, vaikka se on ollut viisi vuotta käyttämättä.

— Toinen syy on se, että aineiston luovuttaminen edellyttää joitain toimenpiteitä. Jos aineisto on tiedostona ja koodikirja sottuisin merkinnöin täytetty lomake, se ei sellaisenaan ole käyttökelpoinen,

vaan sitä täytyy työstää johonkin muotoon.

Pöntisen mielestä tutkijoilla saattaa olla myös periaatteellisia näkemyksiä.

— Ei uskota, että tietoarkistotasaisen dokumentaation pohjalta aineistoa osattaisiin oikein käyttää. On näytteitä, jotka eivät välttämättä ole edustavia ja sen tietää vain se, joka aineiston on kerännyt. Ja on koodauksia, joita ei pysty kirjoittamaan auki niin, että sen tekemätön pystyisi sen ymmärtämään.

Pöntisen mukaan uusien aineistojen saaminen tietoarkistoon vaatisi tutkijoilta vain hiukan enemmän vaivaa.

— Se on jollain tasolla myös asennekysymys, Pöntinen uskoo.

Hänen mielestään rahoituksen ehdoksi voisi laittaa sen, että aineisto jossain vaiheessa projektin päättymisen jälkeen luovutettaisiin arkistolle.

Aineistojen säilyttämisen lisäksi Pöntisen mielestä tietoarkistolla on tärkeä rooli myös yliopistojen menetelmäopinnoissa. Arkisto voisi työstää aineistoja opetuskäyttöön.

— Me joudumme käyttämään hyvin erilaisia aineistoja menetelmäopinnoissa. Ne vanhenevat eivätkä ole välttämättä optimaalisia. Tietoarkisto voisi työstää jonkun aineiston sellaiseen muotoon, että siihen voitaisiin linkata menetelmäviitteitä ja analyysiviitteitä eli tehdä siitä hypertiedostomuotoinen juttu. Se palvelisi meitä paremmin.

Tiesitkö että...

Jos haluat luovuttaa aineistoasi tietoarkistolle, voit asettaa ehtoja arkistoinnille ja uudiskäytölle. Voit seurata aineiston käyttöä ja päättää, haluatko antaa sen vapaasti muiden tutkijoiden käyttöön vai haluatko aineiston luovuttamisen luvanvaraiseksi.

Voit antaa aineistosi kuvailutiedot tietokantaamme. Näin myös muut tutkijat tietävät sinulla olevasta aineistosta.

Tilaa esittely

Tulemme mielellämme kertomaan laitoksellenne toiminnastamme. Ota yhteyttä: maria.forsman@uta.fi tai fsd@uta.fi

Ilmoita aineistostasi

Haluatko luovuttaa aineistosi tietoarkistoon? Tai haluatko että tieto aineistostasi on muiden tutkijoiden ulottuvilla? Ilmoita aineistostasi tietoarkistoon kotisivuiltamme aukeavalla lomakkeella

<http://www.fsd.uta.fi/ilmoita.html>

Otamme sinuun yhteyttä!

Aineiston luovutus ei ole monimutkaista

Matleena Oksman

Pekka Syrjälä toivoo, että tutkijat innostuisivat entistä enemmän luovuttamaan aineistojaan arkistolle.

Tampereen yliopiston sosiologian laitoksen tutkija Pekka Syrjälä on yksi niistä tärkeistä ihmisistä, jotka tekevät tietoarkiston toiminnan mahdolliseksi. Syrjälä on luovuttanut arkistolle aineistoja tutkimusprojekteista, joissa on ollut mukana.

Syrjälä on luovuttanut tietoarkistolle kaksi aineistoa. Toinen on Suomi 94-kysely, jonka perusjoukko oli 18-65 -vuotiaat suomenkieliset suomalaiset. Tutkimuksen aiheena oli ammatillisen rakenteen ja sosiaalisen aseman muutos. Toinen Syrjälän luovuttama aineisto on Baltian maat kattava haastatteluaineisto, johon on tutkimusta varten haastateltu noin 1500 työikäistä henkilöä kustakin kolmesta maasta. Tutkimus käsitteli yhteiskunnallista muutosta Baltiassa ja Pohjoismaissa. Kummankin tutkimusprojektin johtajana toimi professori Raimo Blom.

Syrjälän tehtäviin ko. projekteissa kuului aineiston keruun organisointi ja aineiston käsittely. Syrjälä tuntee siis aineistot hyvin. Hän kertoo, että itse luovutusprosessi oli varsin yksinkertainen toimenpide.

— Sinänsä luovutus on hyvin helppoa nykyisillä välineillä, kun aineiston voi lähettää vaikka sähköpostilla, Syrjälä kertoo.

Syrjälä sanoo, että aikaa vievintä oli aineistojen luovuttamiseen liittyvien lomakkeiden täyttö.

— Jokainen luovuttaja täyttää aineistosta kuvauslomakkeen, jossa mainitaan mm. tutkimuksen aihe sekä se, missä julkaisuissa aineiston tietoja on käytetty. Esimerkiksi Baltia-aineistoa on käytetty useissa maissa ja siitä on tehty ainakin yksi väitöskirja, useita muita opinnäytteitä ja monia artikkeleita. Muiden työkiireiden ohessa tällaisten tietojen etsiminen tahtoo

jäää listan viimeiseksi, Syrjälä myöntää.

Syrjälä toivoo, että tutkijat jatkossa innostuisivat enemmän luovuttamaan aineistojaan tietoarkistolle.

— Itse pidän hyvänä sitä, että aineistoja hyödynnetään myöhemminkin, sehän mahdollistaa mm. pitkittäistutkimuksen. En keksimiksei aineistoa voisi luovuttaa tutkimusprojektin päättyttyä.

Syrjälän mielestä aineiston luovuttaminen tietoarkistoon palvelee paitsi arkistoa ja muita tutkijoita, myös luovuttavaa tutkijaa itseään. Arkistoa voi nimittäin pitää myös varmuuskopion säilytyspaikkana.

— Varsinkin isojen aineistojen kohdalla helpottaa, jos tietäisi, että yksi kopio on asiantuntevasti tallennettu. Jos vaikka sattuu joku katastrofi.

— Tietoarkisto on tutkijalle äärimmäisen tärkeä, Villiina Hellstén toteaa.

Käyttäjä kehuu arkiston palvelua

Matleena Oksman

Toimintansa aikana FSD on ehtinyt jo palvella myös aineistoja tarvitsevia. Yksi aineiston uudiskäyttäjistä on Villiina Hellstén, joka työskentelee tutkijana Helsingin yliopiston valtio-opin laitoksella. Tällä hetkellä Hellstén on mukana EU-projektissa, joka päättyy vuoden vaihteessa. Projektin tiimoilta julkaistavassa kirjassa on artikkeleita, joissa on käytetty FSD:ltä saatuja aineistoja, muun muassa kunta-aineistoa, joka ulottuu aina 50-luvulle asti.

— Olemme laitoksellakin keränneet aineistoa pitkään ja täydentäneet sitä, mutta viime eduskunta- ja eurovaaleja koskien saimme aineiston tietoarkistolta, Hellstén kertoo.

— Saimme hirmuisen määrän hyviä taustamuuttujia.

Hellstén on saanut tietoarkistolta aineistoja paitsi omiin tutkimusprojekteihinsa, myös laitoksensa graduntekijöille. Nämä ovat hyödyntäneet lähinnä kunta-aineistoja ja Eurobarometreja. Jälkimmäisiä Hellstén on käyttänyt myös omissa artikkeleissaan sekä vetämillään kvantitatiivisten tutkimusmenetelmien kurssilla. Kaiken kaikkiaan Hellstén sanoo käyttäneensä tietoarkiston palveluja melko paljon.

Aloite tuli kollegalta

Ensimmäisen kerran Hellstén sai tietää arkistosta kollegansa kautta.

— Tarvitsin johonkin omaan tutkimukseeni jotain aineistoa ja siinä vaiheessa yksi metodikurssin opettajista ohjasi minut tietoarkistoon, Hellstén muistelee.

Hän kävi tutustumassa FSD:n kotisivuihin, otti yhteyttä Arja Tuuliniemeen ja sai tarvitsemansa aineiston. Tuuliniemen kanssa Hellstén on asioinut myös jatkossa, lähinnä sähköpostin välityksellä, ja hän kehuu saamaansa palvelua.

— Kaikki on toiminut aina erinomaisen hyvin. En osannut heti sanoa mitä aineistoa tarvitsin, mutta kerroin minkä tyyppisiä muuttujia halusin. Arja kävi aineistot läpi ja katsoi mistä ne muuttujat löytyi ja sen perusteella lähetti minulle aineiston.

— Palvelu on ollut aina ripeää ja avuliasta.

Kun Hellstén ensimmäisen kerran kuuli tietoarkistosta, hän ei ollut varauksetta innoissaan.

— Ajattelin, että voi ei, me neepä monimutkaiseksi, hän tunnustaa. — Että pitääkö tässä nyt

lähteä johonkin arkistoon, kun olisi tarvinnut sen aineiston nyt ja heti. Mutta arkisto kyllä toimii melko lailla nyt ja heti -periaatteella.

Hellsténillä on kokemusta myös Saksan tietoarkistosta, josta hän ensin koitti saada Eurobarometri-aineistoa käsiinsä. Hellsténin mukaan hänet ohjattiin aina vain sähköpostitse eteenpäin uusille ihmisille.

— Se tosiaan meni monimutkaiseksi ja hankalaksi enkä sitten lopulta sieltä mitään saanutkaan.

Hellsténin mielestä tietoarkistoto on tutkijalle, jos ei ihan korvaamaton, niin ainakin äärimmäisen tärkeä.

— Yksittäinen ihminen ei voi ruveta keräämään kvantitatiivista aineistoa, koska kustannukset ovat useita kymmeniä tuhansia markkoja. Rahoittajana toimii aina joku suurempi taho. Ilman jotakin tietoarkiston tapaista tahoja aineistoihin olisi mahdotonta päästä käsiksi. Kun keruulaitokset luovuttavat aineistoja arkistolle, kuka tahansa tutkija voi niitä käyttää.

On käynyt niinkin, että tutkija ei olekaan saanut haluamaansa aineistoa arkistosta. Viime talvena Hellstén yritti saada käsiinsä Nuorisosiain keskuksen Nuorisobarometria, jota hän mielellään käyttäisi metodiopinnoissa.

— Totuus on, että opiskelijat eivät pidä kvantitatiivisista tutkimusmenetelmistä, ne koetaan vaikeiksi. Lisäksi Eurobarometri on aineistona vähän tylsä, siitä saa vain tietynlaisia tutkimusasetelmia.

Hellstén haluaisikin käyttää Nuorisobarometriä siksi, että siinä käsitellään lähempänä opiskelijoi-
ta olevia asioita.

Nuorisobarometri on kuitenkin Tilastokeskuksen tekemä ja Hellsténin käsityksen mukaan sen omaisuutta. Hän luottaa kuitenkin siihen, että tietoarkisto hankkii aineiston itselleen.

— Siinäkin mielessä tällainen tietoarkiston tyyppinen taho on hyvä, että voi hyvin kuvitella, että jollekin sellaiselle Tilastokeskus voisi luovuttaa tekemiään aineistoja, Hellstén sanoo.

**OSALLISTU
FSD-ARVONTAAN
JA VOITA
LAHJAKORTTI
KIRJAKAUPPAAN!**

FSD:n nettisivuilta löydät lomakkeen, jossa tiedustellaan halukkuuttasi ilmoittautua tietoarkiston sähköpostilistalle. Lisäksi lomakkeessa kysytään, onko sinulla tai organisaatiollasi tutkimusaineistoja, joita FSD voisi mahdollisesti kuvata tietokantoihinsa.

Kaikkien nettilomakkeeseen **15.12.2000 mennessä** vastanneiden kesken **arvomme 1000, 500 ja 300 markan arvoiset Akateemisen kirjakaupan lahjakortit**. Voittajille ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Kukin vastaaja voi osallistua arvontaan vain yhdellä vastauksella. Vastajaan tulee olla Suomessa akateemista yhteiskuntatieteellistä tutkimusta tekevä tai tehnyt henkilö, tai tällaista tutkimusta tekevän organisaation henkilökunnan jäsen.

Tarkemmat tiedot arvonnasta, ohjeet aineistoilmoituksista ja sähköpostilistalle liittymisestä osoitteessa:

<http://www.fsd.uta.fi/FSDlista.html>

ESS: EU-maihin uusi yhteiskunta- tieteellinen tiedonkeruu- instrumentti?

European Science Foundation (ESF) kaavailee tieteellisesti korkeatasoista tiedonkeruuta EU-maiden kansalaisten yhteiskunnallisesta toiminnasta, arvoista ja asenteista. Hankkeen nimi on European Social Survey (ESS), ja sitä on suunniteltu ESF:n rahoituksella jo muutaman vuoden ajan kymmenien alan huippututkijoiden voimin. Suomesta suunnitteluun on osallistunut professori Leif Nordberg (ÅA), joka on toiminut jäsenenä hankkeen johto- ja eksperttiryhmissä.

ESS:n sisältöä ja toteuttamismallia selvitetään seikkaperäisesti ESF:n kotisivulta löytyvässä asiakirjassa Blueprint for a European Social Survey (<http://www.esf.org/update/news/ESS99.htm>).

Hankkeen rahoitus on määrä jakaa EU:n ja osallistujamaiden kesken siten, että EU vastaisi pääsääntöisesti keskusorganisaation ja koordinoinnin kustannuksista ja jäsenmaat rahoittaisivat aineistonkeruun. Useimmat EU-maat, myös Suomi, ovat jo tehneet päätöksen parin ensimmäisen keruukierroksen rahoittamisesta, mikäli kokonaisrahoitus järjestyy. Keskustoimintoihin liittyvästä EU-rahoituksesta ei kuitenkaan ole vielä tehty lopullista päätöstä. Toteutusaan hankkeen ensimmäinen aineistonkeruu tapahtuu aikaisintaan vuonna 2002.

Hankkeen etenemistä voi seurata FSD:n ylläpitämällä ESS-sivulla.

Suomesta ISSP:n jäsen

Lähiaikojen tutkimusteemoja ympäristö, sosiaalinen epätasa-arvo sekä sosiaaliset verkostot

Suomi on liittynyt kuluvaan vuoden keväällä jäseneksi kansainväliseen ISSP-ohjelmaan (International Social Survey Programme). ISSP on koonnut jo 1980-luvun puolivälistä saakka vertailukelpoisin kyselyin tietojen ja eri maanosien maiden kansalaisten toiminnasta ja yhteiskunnallisista mielipiteistä. Seuranta-tutkimustiedon lisäksi ISSP-aineistot tarjoavat poikkileikkaustietoa ajankohtaisista ja teemoiltaan vaihtuvista yhteiskunnallisista ilmiöistä. Hankkeella on Internetissä yksityiskohtaiset ja havainnolliset kotisivut, joilla selvitetään ISSP:n taustaa, organisaatiota, tavoitteita sekä toimintaa (<http://www.issp.org/>).

Suomen ISSP-jäsenyys on järjestetty kolmen organisaation yhteistyönä. FSD:n lisäksi mukana ovat Tilastokeskus ja Tampereen yliopiston sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Yhteistyötahot ovat vastuussa rahoituksen hankkimisesta vuosittain kerättävälle aineistolle ja aineistoa analysoivien tutkijaryhmien kokoamisesta. FSD pyrkii osaltaan edistämään ISSP-aineistojen aktiivista käyttöä tieteellisessä tutkimuksessa ja opetuksessa.

Ensimmäisen kerran Suomen kansallinen ISSP-kyselyaineisto kerätään syksyllä 2000, jolloin teemana ovat ympäristökysymykset. Tämän jälkeen vuoden 2001 aikana pyritään koostamaan kahden ISSP-vuosiaineiston yhdistävä data-aineisto, joka sisältäisi kysymyksiä sekä sosiaalisesta epätasa-arvosta (ISSP:n teema 1999) että sosiaalisista verkostoista (vuoden 2001 teema). Yhteyshenkilöt antavat hankkeesta lisätietoja.

Yhteystiedot:

Suomen ESS-hanke: <http://www.fsd.uta.fi/hankkeet/ESS/leif.nordberg@abo.fi>
sami.borg@uta.fi

Yhteystiedot ja -henkilöt:

Suomen ISSP-hanke: <http://www.fsd.uta.fi/hankkeet/ISSP/TaY/sosiologia>: raimo.blom@uta.fi, harri.melin@uta.fi
Tilastokeskus: eero.tanskanen@stat.fi, veijo.notkola@stat.fi
FSD: sami.borg@uta.fi

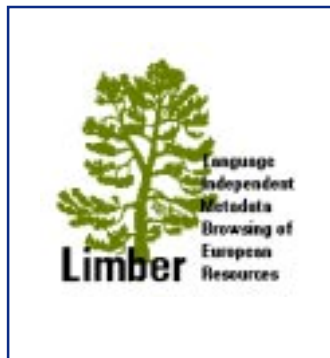
LIMBER kielten- välistä tiedonhakua tukemaan

Maria Forsman

Eurooppalaisten tietokantojen piirissä on alkanut tänä vuonna uusi projekti, jonka tavoitteena on monikielisen tiedonhaun ja -tallennuksen välineiden luominen Internetiin. LIMBER (Language Independent Metadata Browsing of European Resources) on projekti, jossa kehitellään monikielistä käyttöliittymää eurooppalaisiin tietokantoihin tallennettujen aineistojen löytämiseksi. Hankkeen ydinryhmässä ovat mukana Saksan, Kreikan, Ranskan, Norjan ja Britannian tietokantot.

LIMBER-projektissa kehitellään monikielisen tiedonhaun välineitä. Tarkoituksena on auttaa tutkijoita löytämään haluamiaan aineistoja. Datoja on kuvailtu eri kielillä eri arkistoihin. Tavoitteena on se, että tutkijat voisivat tehdä tietokantojen yhteisestä tietokannasta (esim. NESSTAR) hakuja valitsemallaan kielellä. Esimerkiksi suomalainen yhteiskuntatieteilijä voisi hakea tietoa häntä kiinnostavasta tutkimusaineistosta omalla äidinkiellään.

Tuloksena hän saisi listan aineistoja, joiden sisältöä on saatettu kuvailla tietokantaan ranskaksi, saksaksi, espanjaksi tai vaikka kreikaksi. Aineistot sijaitsevat todennäköisesti myös eri maiden arkistoissa. Hän voisi saada niitä käyttöönsä joko Internetin kautta tai, kuten nytkin, oman maansa tietokanton välityksellä.

LIMBER- projektin tavoitteita:

- tutkia ja kehittää yhteiskuntatieteellisiä tutkimusaineistoja varten laadittua metadatumallia ja esitystapaa siten, että olisi mahdollista löytää niitä riippumatta siitä, sijaitsevatko ne samassa vai eri tietokantoissa;
- kehittää monikielistä tesaurusta yhteiskuntatieteellisten tutkimusaineistojen indeksointiin ja hakuun;
- kehittää monikielistä tiedonhakuvälinettä, joka toimisi useilla kielillä ja käyttäisi monikielistä tesaurusta, joka kääntäisi asiasanoja ja sanontoja;
- kehittää välineitä, jotka tukisivat tietokantojen rakentamista ja ylläpitoa automaattista indeksointia käyttäen; sekä
- XML -metadatatapalvelimen kehittäminen.

Lisätietoja:

<http://www.fsd.uta.fi/hankkeet/LIMBER/>

HASSET myös suomeksi

Susanna Keränen

Yhteiskuntatieteellinen tietokanto käynnisti elokuun lopussa HASSET-hankkeen. Sen tarkoituksena on laatia suunnitelmat brittiläisen yhteiskuntatieteellisen HASSET-tesauruksen (Humanities and Social Sciences Electronic Thesaurus) suomentamisesta ja siihen liittyvästä tutkimuksesta.

Kaksikieliselle (suomi-englanti) yhteiskuntatieteelliselle tesaurukselle on tarvetta eurooppalaisten tietokantojen käyttäessä uutta yhteistä aineistotietokantaa NESSTARia. Englannin kielen merkitystä kansainvälisessä tiedeyhteisössä ja tiedonhaussa lisää myös se, että se on CESSDAn jäsenten yhteinen työkieli ja Internetin valtakieli. Kaksikielinen yhteiskuntatieteellinen tesaurus on käyttökelpoinen myös tieteellisissä kirjastoissa, virtuaalikirjastoissa ja tiedeyhteisöissä laajemminkin.

HASSET-hanke toimii yhteistyössä mm. EU:n rahoittaman LIMBER-projektin kanssa. LIM-

BER-projektissa on tarkoitus laatia HASSETin pohjalta noin 2000 termiä käsittävä monikielinen tesaurus. HASSET-hankkeeseen liittyen Yhteiskuntatieteellinen tietokanto järjesti lokakuussa informointi- ja yhteistyöseminaarin ”Monikieliset tesaurukset — haaste ja mahdollisuus”, johon osallistui lähes kolmekymmentä alan kotimaista asiantuntijaa.

Tutkimushankkeessa haetaan vastauksia mm. seuraaviin ajankohtaisiin ja monialaisiin kysymyksiin:

Mikä on englantilaisten yhteiskuntatieteellisten käsitteiden käännettävyys suomen kieleen ja kulttuuriin? Millaiseen ekvivalenssiin voidaan pyrkiä esim. suhteessa Yleiseen suomalaiseen asiasanastoon? Mitä mahdollisuuksia digitaalisuus tarjoaa monikielisen ja monikulttuurisen tesauruksen laatijalle? Entä miten digitaalinen esitystapa muuttaa sanastotyön luonnetta?

Lisätietoja:

<http://www.fsd.uta.fi/hankkeet/HASSET/>

NESSTAR

Mari Kleemola

Tehokas väline tutkimusaineistojen seulontaan

NESSTAR (Networked Social Science Tools and Resources) on eurooppalaisten tietoarkeistojen kehittämä Internet-pohjainen aineistotietokantasovellus, jonka avulla tutkija voi tunnistaa, paikallistaa ja analysoida tutkimusaineistoja sekä siirtää aineistoja omalle koneelleen verkon välityksellä.

Tietoarkistojen yhteistyöprojekti

Yksittäiset tutkijat, tutkimuslaitokset, valtion organisaatiot ja yritykset keräävät nykyään paljon kysely-, rekisteri- ja tilastoaineistoja. Usein laajatkin aineistot kerätään vain yhteen, tiettyyn tarkoitukseen, jolloin aineistosta saattaa jäädä iso osa täysin analysoimatta. Onkin kansantaloudellisesti järkevää paikallistaa ja arkistoida tällaiset tutkimusaineistot ja edistää niiden uudiskäyttöä.

Aineistojen arkistoinnin ja uudiskäytön tärkeimpiä edellytyksiä on aineistojen riittävä dokumentointi, nk. metadata. Ilman kunnollista dokumentointia yhteiskuntatieteellinenkin data on vain merkityksetön kokoelma numeroita. Ensimmäisen kerran kansainvälisestä tutkimusaineistojen kuvailuformaattista sovittiin jo 1970-luvulla, mutta eri arkistojen erilaisista kuvailutarpeista, tiedonkäsittelyvälineistä ja -tavoista johtuen siitä kehittyi hyvin paljon paikallisia "murteita", eikä käytännössä voitu puhua yhdenmukaisesta kuvailusta. Tähän epäkohtaan puututtiin vuonna 1995, kun ICPSR (Inter-univer-

sity Consortium for Political and Social Research) perusti komitean kehittämään standardia yhteiskuntatieteellisen data-aineiston kuvailua ja koodikirjojen tekoa varten. Komitean ehdotus sai nimekseen DDI (Data Documentation Initiative).

Samaan aikaan Euroopassa pohdittiin ajatusta data-arkistojen yhteistyön laajentamisesta. Vuonna 1995 eurooppalaisten arkistojen yhteistyöelin CESSDA julkaisi Internetissä jäsenarkistojensa integroidun aineistoluettelon, jota voidaan pitää NESSTARin edeltäjänä. NESSTAR-projekti aloitti tammikuussa 1998 EU-rahoituksella tavoitteenaan tarjota yhtenäinen, joustava ja laajennettava ympäristö erityisesti seuraavien asioiden toteuttamiseksi:

- datan hakeminen eri arkistoista ja eri maista yhdellä kertaa,
- aineistodokumentaation (metadatan) yksityiskohtainen selailu helposti ja nopeasti,
- yksinkertaisten data-analyyysien tekeminen ja tulosten visualisointi suoraan verkossa ja
- datatiedoston tai sen osan lataaminen omalle koneelle eri tiedostomuodoissa.

Nämä tavoitteet projekti on myös saavuttanut. Kansainvälinen sitoutuminen DDI-komitean ehdottamaan aineistonkuvailusuositukseen on ollut tärkeä tekijä projektin onnistumisessa. NESSTAR-aineistotietokantasovelluksen beta-versio julkaistiin lokakuussa 1999 ja valmis versio 1.0 heinäkuussa 2000. Projektiin ovat keskeisesti osallistuneet UK Data Archive (UKDA), Norwegian Social Science Data Services (NSD) ja Danish Data Archive (DDA). Yhteiskuntatieteellisen tietoarkeiston aineistojen kuvaustiedot ovat olleet haettavissa NESSTARin kautta alusta alkaen.

Tekniikka taustalla

NESSTARin käyttöliittymä on selkeä ja käyttö helppoa. Ohjelma on ilmainen ja saatavissa Internetistä NESSTARin sivuilta (<http://www.nesstar.org/>). Yksityiskohtaiset suomenkieliset käyttö- ja asennusohjeet löytyvät Yhteiskuntatieteellisen tietoarkeiston www-sivuilta.

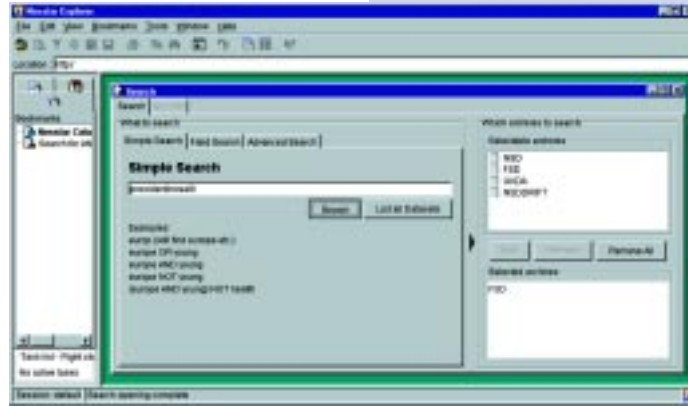
Helppokäyttöisyyden takaavat taustalta löytyvät tekniset ratkaisut. NESSTAR on kolmikerroksinen

Java-pohjainen järjestelmä. NESSTAR Explorer on tutkijan käyttöliittymä datan ja dokumentaation paikallistamiseen, silmäilyyn, analysointiin ja siirtämiseen omalle koneelle. NESSTAR Publisher ja NESSTAR Protocol on tarkoitettu arkistoille datan ja dokumentaation tarjoamiseen käyttäjien ulottuville Internetin välityksellä.

Datan säilytys ja ylläpito tahtuu siis yksittäisissä arkistoissa ja jokainen arkisto valvoo omien aineistojensa käyttöä. Loppukäyttäjälle näyttää kuitenkin siltä, että kyseessä olisi täysin integroitu kansainvälinen arkisto.

NESSTARin toiminnan pohjana ovat DDI-suosituksen mukaiset aineistonkuvaukset, jotka indeksoidaan käyttäen Cheshire-hakukonetta. DDI-aineistonkuvailuformaattia kehitettäessä on tehty vertailuja muihin standardeihin, mm. kirjastojen käyttämään MARC-formaattiin, ISO690-2:een ja Dublin Coreen. DDI-aineistonkuvaukset tehdään XML-kielillä. FSD käyttää aineistojensa kuvailuun noin viittäkymmentä DDI:n yhteensä noin kolmestasadasta kentästä, jotka jakautuvat viiteen osaan:

1. dokumentaation kuvaus,
2. tutkimuksen kuvaus,
3. datatiedoston kuvaus,
4. muuttujien kuvaus ja
5. muu tutkimukseen liittyvä materiaali.

NESSTARin käyttöliittymä on selkeä.

Monipuolinen ja interaktiivinen tiedonhaun väline

NESSTARin avulla tutkija voi halutessaan hakea tietoja useiden eri maiden arkistoista yhdellä kertaa. Hakumahdollisuuksia on tarjolla kolme: yksinkertainen haku eli kokotekstihaku (simple search), kenttähaku (field search) ja edistynyt haku eli boolean haku (advanced search). Haut voi tehdä myös muuttujatasolla ja tehdyn haun voi tallentaa myöhempää käyttöä varten.

Mielenkiintoisen aineiston löydettyään tutkija voi tutustua aineistonkuvaukseen, joka sisältää tiedot aineiston sisällöstä, aineistonkeruusta ja muuttujista. Jos data on luokiteltu vapaasti käytettäväksi, siitä voidaan valita muuttujia seuraaviin NESSTAR-sovelluksella välittömästi toteutettaviin yksinkertaisiin tilastoanalyysiin:

- tunnusluvut
- ristiintaulukointi
- korrelaatio ja
- regressio.

Rank	Study	Title	Location	Access	Date
1	11014	Puolueiden ajankohtaiskäsitys 1987	http://PIS...	No Data	
2	11015	Puolueiden ajankohtaiskäsitys 1988	http://PIS...	No Data	
3	11011	Puolueiden ajankohtaiskäsitys 1982	http://PIS...	No Data	
4	11009	Puolueiden ajankohtaiskäsitys 1979	http://PIS...	No Data	
5	11008	Puolueiden ajankohtaiskäsitys 1977	http://PIS...	No Data	
6	11028	Kansakuntatutkimus 1994, osa 2	http://PIS...	Free	
7	11018	Kansakuntatutkimus 1994, osa 1	http://PIS...	Free	
8	11009	Puolueiden ajankohtaiskäsitys maaliskuu 1982	http://PIS...	No Data	
9	11019	Puolueiden ajankohtaiskäsitys marraskuu 1982	http://PIS...	No Data	

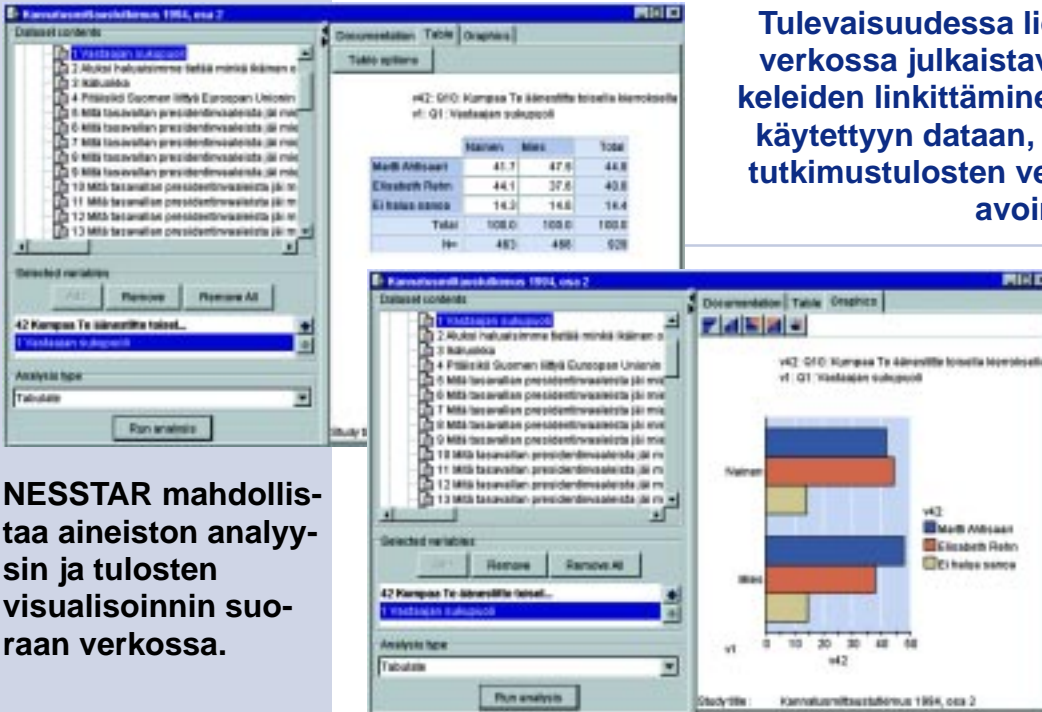
Hakutulos on lista hakukriteerit täyttävistä aineistoista.

Aineistojen kuvaustiedot saa näkyviin klikkaamalla.

Tulevaisuudessa lienee arkipäivää myös verkossa julkaistavien tieteellisten artikkeleiden linkittäminen suoraan analyysissä käytettyyn dataan, mikä puolestaan lisää tutkimustulosten vertailtavuutta ja tieteen avoimuutta.

NESSTAR mahdollistaa aineiston analyysin ja tulosten visualisoinnin suoraan verkossa.

Tuloksia voidaan myös visualisoida erilaisten palkki- ja piirakkakuvioiden sekä regressiosuorien avulla. Jos aineisto vastaa tutkijan tarpeita, hän voi siirtää sekä datan että dokumentaation haluamassaan tiedostomuodossa omalle koneelleen jatkoanalyysia varten.

Tekijänoikeuksien, tietosuojan ja arkistosääntöjen vuoksi monista aineistoista on tällä hetkellä NESSTARin kautta saatavilla vain aineistonkuvaus. Luonnollisesti kaikkia aineistoja — myös ulkomaisten arkistojen aineistoja — saa tieteelliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön normaalin lupamenettelyn mukaisesti ottamalla yhteyttä FSD:hen. NESSTARin käyttäjätunnistustoimintoa kehitetään kuitenkin jatkuvasti, jotta aineistojen analysointi ja siirtäminen omalle koneelle tulisi tutkijoille mahdollisimman vaivattomaksi.

NESSTAR toimii myös ”tutkimusapulaisena”. Tutkija voi tal-

lentaa haluamansa hakuehdot NESSTARiin ja saada sitten sähköpostitse tiedot kaikista uusista ehdot täyttävistä tietokantaan tallennetuista aineistoista. Käytössä on myös Internet-selaimista tuttu kirjanmerkkitoiminto (bookmark), jonka avulla voi luoda nopean linkin haluamiinsa hakuihin, aineistoihin, taulukoihin tai kuvioihin.

Tulevaisuus

Useat tietoarkistot eri puolilla maailmaa ovat sitoutuneet tallentamaan DDI-suosituksen mukaiset aineistonkuvauksensa NESSTARin tietokantaan. Tällä hetkellä NESSTAR on paljolti vielä koekäytössä ja sen aktiivinen kehitystyö jatkuu. Explorerin versio 2.0 on tarkoitus julkaista marraskuussa. Samalla julkaistaan myös NESSTARin kevyempi versio NESSTAR Light, joka mahdollistaa hakujen tekemi-

sen sekä aineistojen kuvailutietojen tarkastelun www-selaimella.

Uusia NESSTAR-projektin osaltaan herättämiä hankkeita ovat esimerkiksi eurooppalaiset FASTER (Flexible Access to Statistics, Tables and Electronic Resources) ja LIMBER (Language Independent Metadata Browsing of European Resources). Jatkoprojektien tavoitteina ovat mm. käyttäjän muunneltavissa oleva järjestelmä erityyppisten datojen hakemiseen sekä monikielinen tesaurus.

Tulevaisuus näyttää siis valoisalta sekä tutkijan ja tiedeyhteisön että NESSTARin kannalta. Erilaiset kansainväliset hankkeet — mukaan lukien DDI ja NESSTAR — helpottavat huomattavasti sekä kansallisten että kansainvälisten tutkimusaineistojen saamista tutkimus- ja opetuskäyttöön. Tulevaisuudessa lienee arkipäivää myös verkossa julkaistavien tieteellisten artikkeleiden linkittäminen suoraan analyysissä käytettyyn dataan, mikä puolestaan lisää tutkimustulosten vertailtavuutta ja tieteen avoimuutta.

XML ja DDI-DTD

XML (Extensible Markup Language) on dokumenttirakenteiden määrittely- ja esitystapakieli, joka on tarkoitettu rakenteisen informaation tallennukseen ja jakeluun verkossa. XML tarjoaa laitteisto- ja ohjelmistoriippumattoman menetelmän tietojen hallintaa varten.

Yksittäisessä XML-dokumentissa sallitut elementit (dokumentin osat, esimerkiksi otsikot, listat jne.) ja niiden väliset suhteet, järjestys ja toistettavuus määrittellään dokumenttityypimäärittelyssä eli DTD:ssä (Document Type Definition). DTD:n tekijä päättää millä

nimillä dokumentissa esiintyviä elementtejä kutsutaan ja millä tunnisteella elementin alkaminen ja loppuminen dokumentissa ilmaistaan.

Yhteiskuntatieteellisen tietoariston aineistonkuvaukset tehdään DDI-komitean kehittämän DTD:n mukaisesti XML-kielillä. Tällaiset rakenteiset aineistonkuvaukset mahdollistavat tehokkaat haut ja hyvät hakutulokset sekä erilaisten julkaisujen (Internet-sivut, painetut aineistoluettelot) helpon ja nopean tuottamisen.

Kirjallisuutta

Musgrave, Simon: Making data visible: an introduction to the NESSTAR client software. The Data Archive Bulletin, September 1999. Saatavana myös Internetissä osoitteessa <ftp://www.data-archive.ac.uk/bulletin/sep99bull.doc>

Musgrave, Simon ja Ryssevik, Jostein (2000): NESSTAR. Networked Social Science Tools and Resources. Final Report. Saatavana myös Internetissä osoitteessa <http://www.nesstar.org/papers/NesstarFinalReport.pdf>

Ryssevik, Jostein ja Musgrave, Simon: The Social Science Dream Machine: Resource discovery, analysis and delivery on the Web. Paper given at the IASSIST Conference, Toronto, May 1999.

Saatavana myös Internetissä osoitteessa <http://www.nesstar.org/>

Musgrave, Simon ja Ryssevik, Jostein: Beyond NESSTAR: FASTER access to data. Draft of paper presented at IASSIST Conference, Chicago, June 2000. Saatavana myös Internetissä osoitteessa <http://www.nesstar.org/>

NSD Newsletter 3/1999. Saatavana myös Internetissä osoitteessa <http://www.nesstar.org/>

Lisätietoa Internetissä

NESSTARin suomenkieliset asennus- ja käyttöohjeet:

<http://www.fsd.uta.fi/nesstarohje/nstarohje0.html>

NESSTAR: <http://www.nesstar.org/>

CESSDA: <http://www.nsd.uib.no/Cessda/>

DDA: <http://www.dda.dk/>

NSD: <http://www.nsd.uib.no/>

UK DA: <http://www.data-archive.ac.uk/>

ICPSR: <http://www.icpsr.umich.edu/>

DDI: <http://www.icpsr.umich.edu/DDI/>

XML: <http://www.w3.org/XML/>

FASTER: <http://www.faster-data.org/>

LIMBER: <http://www.fsd.uta.fi/hankkeet/LIMBER/>

Dublin Core: http://www.lib.helsinki.fi/dublin_core/

Cheshire-hakukone: <http://cheshire.lib.berkeley.edu/>

TIETEENTEKO VERKKOON

Jostein Ryssevik vieraili Suomessa CESSDAn seminaarissa.

Suomessa CESSDAn asiantuntijaseminaarissa vierailut norjalainen Jostein Ryssevik on yksi NESSTARin kehittäjistä. Hän pohti seminaarissa mm. Internetin vaikutusta yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen ja sen käytäntöihin.

— Rajat tutkijan, kustantajan ja lukijan välillä ovat hämärtyneissä. Tutkija voi itse julkaista artikkelinsa Internetissä ja lukijalle voidaan antaa mahdollisuus analysoida välittömästi artikkelin taulukoihin liittyviä aineistoja esimerkiksi juuri NESSTARin kautta. Lukija voi myös tehdä helposti jatkoanalyysia ja antaa palautetta tutkijalle. Tutkimustieto kumuloituu aikaisempaa helpommin ja nopeammin.

Tämä ei kuitenkaan Ryssevikin mielestä vielä riitä. Puhuesaan tulevaisuudesta hän käyttää usein sanaa ”hyperlinkki”.

— Jokaiseen aineistoon liittyvä suuri määrä inhimillistä pääomaa, jonka saaminen tiedeyhteisön käyttöön edistäisi tutkimusta merkittävästi. Hyvän metadatasysteemin tulisikin tarjota linkkejä myös aineistojen käyttäjiin ja asiantuntijoihin. Unelmana onkin järjestelmä, jonka avulla voitaisiin linkittää toisiinsa aineistot, metadata, inhimillinen pääoma ja erilaiset tutkimusmenetelmät. Näin yksittäinen tutkija löytäisi haluamansa tiedon nopeasti ja helposti kieli- ja kansallisuusrajojen yli. Näitä ongelmia yritämme osaltamme ratkaista FASTER-projektissa.

Laadullisen aineiston jäljillä

Laadullisia aineistoja on Suomessa kerätty erityisesti parin viime vuosikymmenen aikana valtava määrä. Missä se kaikki on juuri nyt? Arkistoituna yliopistoissa ja tutkimusyksiköissä? Osa ehkä. Suuri osa voi olla myös epämääräisinä paperipinoina ja laatikoina laitosten yleisvarastoissa hylättyjen atk-laitteiden kanssa. Ehkä osa tutkijoista on vienyt tai “arkistoinut” aineistonsa kotiinsa, ehkä mökilleen. Ikävä kyllä, hyvin iso osa tutkimusaineistoista on varmasti myös jo hävitetty tai niin hajallaan ja sekaisin, että niiden järjestäminen asianmukaista säilytystä ja mahdollista uudiskäyttöä varten vaatisi erilliset resurssit.

Mitä merkitystä tai arvoa tällaisilla aikoinaan kerätyillä aineistoilla on? Arvon määrittäminen tutkimuksellisesti on vaikeaa, muttei mahdotonta. Sitä voi yrittää vaikkapa eläytymällä tutkijaksi, joka analysoi perheen kulttuurisia merkityksiä Suomessa. Perheen merkityksessä tapahtuneita muutoksia parin viime vuosikymmenen aikana voi tietysti tutkia perehtymällä aikaisempiin tutkimuksiin ja erilaisiin kulttuurituotteisiin. Mutta varmasti yhtä kiinnostavaa — jopa jännittävämpää — olisi saada nyt tutkimusta varten kerätyn aineiston rinnalle joku aikaisempi juuri tätä tematiikka käsittelevä haastatteluaineisto kahden vuosikymmenen takaa. Sosiaalisen ja kulttuurisen

muutoksen tutkiminen eri aikakausien haastatteluaineistoja vertaamalla toisi varmasti valmiiden kulttuurituotteiden tutkimisen rinnalle poikkeavia, myös uusia näkökulmia sosiaalisten ja kulttuuristen muutosten ymmärtämiseen. Toisinaan tutkimuksen kysymyksen asettelu saattaa terävöityä huomattavasti, kun siihen sisällytetään ajallista vertailua varhaisempien aineistojen analyysin avulla. Joskus taas varsin pienillä rahallisilla ja ajallisilla investoinneilla saatava valmis rinnakkaisaineisto tuo huomattavan sisällöllisen lisän tutkimukseen. Silti meillä ei tutkimusaineistoja pidetä tiedeyhteisön yhteisenä resurssina.

Laadullisten aineistojen koodinointi uudiskäyttö on suhteellisen uusi ajatus paitsi Suomessa, myös muualla Euroopassa. Poikkeuksena on Essexin yliopiston sosiologian laitoksen yhteydessä sijaitseva Qualidata, jossa on luotu aineistojen säilyttämisen, arkistoinnin, jakamisen ja uudiskäytön uutta tutkimuskulttuuria 1990-luvulta lähtien.

Qualidata: pioneeriyksikkö

Sosiaalitieteiden laadullisten aineistojen arkistoinnin ja uudiskäytön koordinoinnin yksikkönä toimiva Qualidata perustettiin 1994. Sen rahoittaja ja alulle saattaja on ollut

Britannian sosiaalitieteiden päärahoittaja, Economic and Social Research Council eli ESRC, joka saattoi alulle myös kvantitatiivisten aineistojen arkistoinnin ja uudiskäytön 1960-luvulla. Kvantitatiivisten aineistojen arkisto onkin ollut yksi keskeinen yhteistyökumppani laadullisten aineistojen arkistoinnin kehittämisessä.

Qualidata aloitti toimintansa kartoittaen merkittäviä sosiaalitieteiden laadullisia aineistoja, jotka olivat teillä tietymättömillä arkistoimattomina ja osa myös vaarassa tuhoutua. Arkistoitaviksi ja uudiskäyttöön annettaviksi saatiin jo ensimmäisellä kartoituskerroksella kymmeniä kokoelmia, muun muassa Peter Townsandin, Ray Pahlin ja George Brownin kattavat aineistot. Nykyisin Qualidatan aineistokokoelmien joukossa on myös Suomessa työelämän tutkimuksen klassikkona tunnetun *The Affluent Worker* -tutkimuksen laadullinen aineisto. Parhaillaan arkistointi- ja kuvailuprosessi on meneillään Tavistock Instituutin aineistoista, joita on kerätty sen perustamisesta eli aina vuodesta 1946 alkaen.

Qualidatan tehtäviin kuuluvat sopivan arkisto- tai säilytyspaikan etsiminen, aineiston arkistointiprosessin ohjaaminen ja sen jälkeen aineiston dokumentointi eli aineistoa koskevien tietojen kuvailu tietokantaan. Tietokannasta löytyvät tällä hetkellä tiedot yli sadasta aineis-

Arja Kuula

Louise Corti on laadullisen aineiston arkistoinnin uranuurtaja.

tokokoelmasta. Niitä voi selailla ja etsiä hakusanojen avulla yksikön Internet-sivuilla. Lisäksi tutkijoita opastetaan aineiston keruun suunnittelussa tulevaa arkistointia silmällä pitäen ja uudiskäyttäjää autetaan sopivien aineistojen etsimisessä. Qualidatassa on tehty myös uudiskäyttöön annetuista aineistoista yliopistokäyttöön soveltuvia laadullisen tutkimuksen opetuspaketteja.

Muutos ei tapahdu hetkessä

Qualidata on ollut olemassa kuusi vuotta, mutta vasta aivan viime aikoina tutkijat ovat alkaneet suhtautua laadullisten aineistojen arkistointiin ja uudiskäyttöön normaalikäytäntönä. Tutkimuskulttuuri — kuten mikään muukaan kulttuuri — ei muutu hetkessä. Aineistojen mieltämiseen tiedeyhteisön yhteisenä voimavarana vaikutti varmasti suurelta osin klusuuli, joka asetettiin vuonna 1996 ja joka vaatii tarjoamaan tutkimusaineistot arkistoitavaksi kaikista ESRC:ltä rahoitusta saavista hankkeista. Vaatimus *tarjota* aineistoa arkistoitavaksi myöhempää uudiskäyttöä varten ei tarkoita sitä, että kaikki aineistot välttämättä arkistoidaan tai että ne ylipäänsä olisivat sopivia uudiskäyttöön. Se kuitenkin tarkoittaa sitä, että aineistot mielletään entistä enemmän tiedeyhteisön sisällä

julkisiksi ja yhteisiksi siinä missä itse tutkimuksetkin.

Miksi arkistointivelvoitteen päädyttiin ja miten ajatukseen antaa itselleen tarpeettomiksi jääneet aineistot muiden tutkijoiden käyttöön on sitten suhtauduttu? Qualidatan johtaja **Louise Corti** kertoo arkistointivelvoitteen taustalla olleen samat perusteet kuin aikoinaan kvantitatiivisten aineistojen arkistoinnin suhteen.

— Ensinnäkin kaikentyypiset tutkimusaineistot mielletään tutkimusten lailla yhteiskunnasta saatavan kumuloituvan tiedon perustaksi. Toisekseen, laadullisen aineiston keräys on usein huomattavan aikaa vievää ja näin ollen ei ole järkevää kerätä erikseen aineistoa, jos tutkimuskysymyksiin — tai edes osaan niistä — löytyy jokin valmis aineisto. Kolmanneksi, suurin osa tutkimuksista rahoitetaan julkisin varoin. Siksi tuntuu varsin luonnolliselta, että myös tutkimusaineistot ovat tiedeyhteisön käytössä sitten, kun niiden alkuperäinen kerääjä ei niitä enää tutkimuskäyttöön tarvitse.

ESRC:n tutkijoille asettama velvoite tarjota rahoittamiensa tutkimusten tutkimusaineistoja arkistoitaviksi sai Cortin mukaan risti-riitaisen vastaanoton tutkijoiden parissa. Ajatuksen hyväksyjä ja vastustajia löytyi joka leiristä ja oppiaineesta. Yksi peruste vastustaa arkistointia ja uudiskäyttöä oli ja on ajatus siitä, että aineiston

kontekstisidonnaisuus ja samalla sen kerääjän erityistietämys aineistoon liittyvistä piirteistä estävät ulkopuolisia ymmärtämästä ja samalla analysoimasta aineistoa oikealla tavalla. Erityisen voimakkaasti tätä perustetta korostavat ymmärrettävästi antropologit. Corti kuitenkin haluaa nostaa esille sen, että myös antropologiset aineistot auttavat meitä oppimaan ja ymmärtämään vähintäänkin tapaamme tulkita vieraita kulttuureja ja tehdä antropologista tutkimusta. Usein myös antropologit heräävät uransa loppuvaiheissa kauhukuvaan, jossa kaikki heidän keräämänsä aineisto jää tulevilta tutkijapolvilta kokonaan näkemättä ja hyödyntämättä.

— Yksi esimerkki on Paul Stirling, joka halusi antaa kaikkien käyttöön turkkilaisessa kylässä vuosikymmenten ajan keräämänsä kenttätyöaineiston. Aineistosta poistettiin yksityisiä ihmisiä koskevat tarkat tunnistetiedot ja nimet ja se saatettiin digitaaliseen muotoon. Stirlingin aineiston internetsivuilla on valokuvia ja videonauhoja tutkimuskylästä, alkuperäiset kenttätyömuistiinpanot sekä aineiston pohjalta tehtyjä tutkimustekstejä. Sivustot ovatkin ahkerassa käytössä antropologian opiskelussa ympäri maailmaa (<http://lucy.ukc.ac.uk/TVillage/notes.html>). Ne tarjoavat myös konkreettisen esimerkin siitä, mitä mahdollisuuksia nykuteknologia tarjoaa laadullisten aineistojen käytössä.

Aineistojen uudiskäytön vastustukselle on toisinaan myös olemassa hyvät perusteet. Esimerkiksi arkaluonteisista asioista haastateltaessa jo tutkittavien löytäminen voi olla työlästä ja edellyttää tarkoin sovittuja salassapitositoumuksia. Toisaalta tutkijat käyttävät salassapitoa ja ”tämä aineisto on vain ja ainoastaan minun käytössäni” -periaatetta myös olettaen, että juuri tällaisiin sitoumuksiin saatu aineisto on erityisen luotettavaa ja informatiivista. Corti on kuitenkin havainnut, että jälkikäteen hankittu kirjallinen suostumus aineiston arkistoinnille ja uudiskäytölle saadaan haastateltavilta yllättävän usein. Kun ihmiset suostuvat pitkiinkin haastatteluihin, he panostavat aikaansa ja ajatuksiaan käsiteltävään aiheeseen siinä määrin, että toivovat niitä myös arvostettavan ja hyödynnettävän mahdollisimman paljon tutkimuksenteossa.

Osa tutkimusaineistoista on luonteeltaan sellaisia, että niitä ei voi missään tapauksessa antaa uudiskäyttöön. Tällaisia ovat esimerkiksi rikollisuutta koskevat aineistot tai ylipäänsä aineistot, joiden väärinkäyttö saattaa vaarantaa jollain tavalla tutkittavien elämää tai vaikuttaa muuten kielteisesti. Jos tutkittavat ovat kuitenkin aineistoa kerättyä suostuneet aineiston arkistointiin ja sen tutki-

mukselliseen uudiskäyttöön, saataan aineisto arkistoida alkuperäisen tutkimuksen päätyttyä asettaen sille samalla esimerkiksi tietyn ajanjakson mittainen käyttökielto. Joidenkin asioiden arkaluonteisuus ja riski pienenee huomattavasti ajan myötä. Osa aineistosta on myös käsiteltävissä niin, että suorat henkilötunnisteet niistä poistetaan. Toisaalta jokaisen laadullisen aineiston uudiskäytön suhteen on oleellista mahdollisen uudiskäyttäjän tutkimussuunnitelman tarkistaminen ja usein myös henkilökohtaiset neuvottelut aineiston alkupe- räisen kerääjän ja uudiskäyttäjän kesken. Cortin mukaan tutkijat aiheuttavat joka tapauksessa poikkeuksellisen harvoin ja minimaalisesti vahinkoa tutkittaville verrattuna tiedotusvälineisiin, jotka toisinaan tulkitsevat väärin ja isoon ääneen tutkimustuloksia.

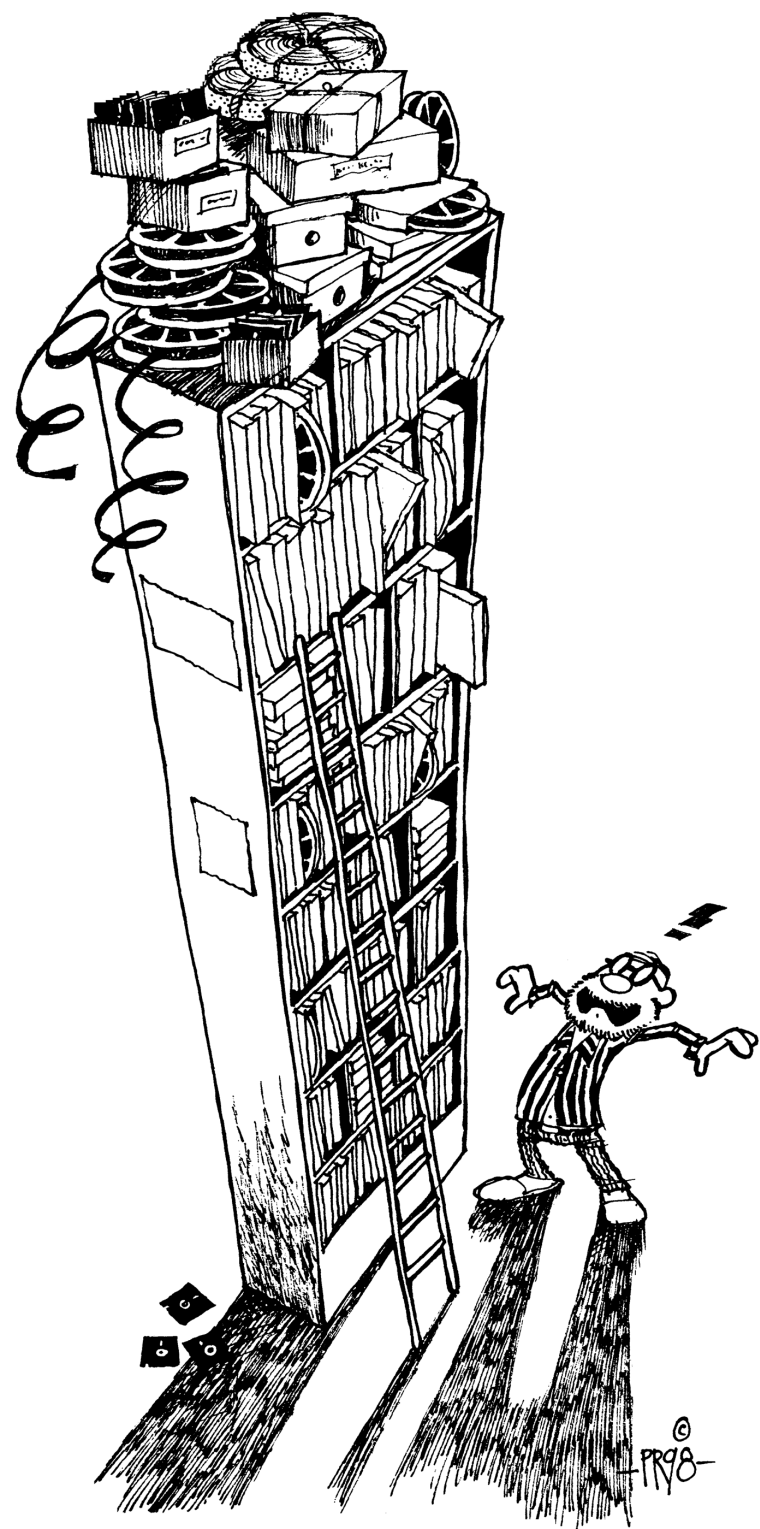
Parhaimman käsityksen sekä Qualidatan toiminnasta että aineistoista saa osoitteesta <http://www.essex.ac.uk/qualidata/>. Mikäli suomalainen tutkija löytää Qualidatan aineistoluettelosta tutkimukseensa sopivan aineiston, hän voi hakea rahoitusta arkistovierailua ja aineiston kopiointia varten yksiköstä nimeltä ECASS eli European Centre for Analysis in the Social Sciences <http://www.iser.essex.ac.uk/ecass/>.

Löytyykö kaapistasi aineistoaarteita?

Ehkäpä juuri sinulla on tutkimusaineistoa, jota itse et enää tarvitse, mutta joka saattaisi tuoda oivan lisän jonkun toisen tutkimuksen varsinaiseen aineistoon. Tai ehkä sinulla on aineistoa, joka on analysoitu vain osin ja jonka pystyisi käyttämään periaatteessa jonkun tutkimuksen tai pro gradu -työn pääaineistona tai kenties menetelmäkurssin harjoitusaineistona.

Hyvä tutkimusaineisto on hyvä tutkimusaineisto myös sen jälkeen, kun se on alkuperäisessä tarkoituksessaan tarkkaan ja kattavasti analysoitu. Mikään aineisto ei nimittäin voi olla koskaan loppuun kaluttu. Pelkästään sosiaalitieteiden metodisten ja analyttisten otteiden ja niiden suosion vaihtelu aikojen saatossa takaa sen, että aineistoja voidaan aina tarkastella uusilla tai vähintään alkuperäisistä analyysistä poikkeavilla tavoilla.

Ehkä tavallisinta tutkijoilla onkin ollut tunne siitä, että kerätty aineisto on lopulta ollut ’liian runsas’ ja useita — siis myös käyttämättä jääneitä — kysymyksen asetteluita mahdollistava. Miksei siis tutkimusaineistoihin voisi suhtautua ikään kuin investointeina tule-

vaisuuteen, jotka alkuperäisen käytön jälkeen tulevat tiedeyhteisön yhteiseksi resurssiksi, eivätkä jää vain välittömästi yhteen ja ainoaan projektiin käytetyiksi kertakäyttö-materiaaleiksi?

Aina kun tutkimusaineistoa hävitetään, hävitetään samalla ainutlaatuista tietoa yhteiskunnastamme ja sosiaalisesta historiamme. Kerääjilleen tarpeettomiksi jääneiden laadullisten tutkimusaineistojen sisällön kuvailu ja niistä informointi tiedeyhteisölle takaisivat sen, että aineistoja pystyisi myös myöhemmin analysoimaan eri näkökulmista ja täysin uusien kysymysten valossa. Se säästäisi myös "turhaa" aineiston keruuta.

Tätä silmällä pitäen Yhteiskuntatieteellisessä tietoarkistossa aloitetaan käyttävissä olevien sosiaalitieteiden laadullisten aineistojen kartoittaminen ja dokumentointi tänä talvena. Tarkoituksena on siis *kartoittaa ja kuvailla* käytävissä oleva laadullinen aineisto. FSD ei kuitenkaan arkistoi tiloihinsa laadullista tutkimusaineistoa. Esimerkiksi video- tai kasettinauhoille ja paperipohjaisille aineistoille ei yksinkertaisesti ole tilaa. FSD:n tulevaisuuden visioissa ovat kuitenkin lupa ja edellytykset arkistoida elektronisessa muodossa olevaa laadullista aineistoa.

Arkistointi edelleen tutkijoiden ja tutkimusyksiköiden vastuulla

Suomessa ei ole — Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kansanroutarkistoa lukuun ottamatta — virallisia yhteiskuntatieteiden laadullisten aineistojen arkistoja. Siksi lienee sopivinta käyttääkin arkistoinnin sijaan toistaiseksi ilmaisuja "aineiston säilytys" ja "aineiston järjestäminen säilytettäväksi". Tätä yksittäiset tutkijat ja laitokset ovat tehneet tähänkin asti.

Tarkoituksenmukaista olisi keskittää säilytys johonkin tiettyyn tilaan kussakin tutkimusyksikössä ja tulevaisuudessa luoda yliopistoihin esimerkiksi tiedekuntakohtaisia ratkaisuja tilaa vievien tutkimusaineistojen säilytykselle. Toisaalta laadullisten aineistojen erityisluonteen vuoksi toisinaan on edelleen tarkoituksenmukaisinta, että aineiston kerääjä tai hänen nimeämänsä henkilö vastaa itse aineistosta ja neuvottelee sen mahdollisesta uudiskäytöstä tapauskohtaisesti.

Usein tutkijat säilyttävät keräämiensä aineistojaan vuosikausia kaapeissaan ja hyllyissään. Syynä ei välttämättä ole ajatus hyödyntää aineistoja itse lisää tulevaisuudessa. Usein tärkeämpi syy on tietoisuus siitä, että aineistot ovat ylipäänsä hyviä tutkimusaineistoja ja niiden hankkiminen ja käsittely on aikoinaan vaatinut huomattavan määrän sekä ajallisia että rahallisia resursseja. Aineistot ovat siis sinänsä arvokkaita, vaikka eivät välttämättä enää itse kerääjälleen käyttöarvoisia. Silti joku toinen saattaa juuri näistä aineistoista hyötyä ratkaisevalla tavalla. Jokainen aineistoa joskus kerännyt tutkija tietää, että matkustus toiselle paikkakunnalle ja aineiston kopiointi siellä säästävät aikaa, rahaa ja vaivaa huomattavan määrän verrattuna siihen, että aineisto kerätään itse.

Aineistojen uudiskäyttö tulee mahdolliseksi vasta sitten, kun kerääjälleen tarpeettomiksi jäänei-

tä aineistoja ilmoitetaan FSD:lle kuvailtaviksi tekeillä olevaan tietokantaan. Sinun kannattaa ilmoittaa itsellesi tarpeettomaksi tullut aineisto tietokantaan kuvailtavaksi, kun et enää itse käytä aineistoa tai arvelet käyttäväsi sitä vain enää satunnaisesti tulevaisuudessa ja **kun yksikin alla olevista edellytyksistä täyttyy:**

- aineistoa voi käyttää muiden aineistojen ajallisenä tai sisällöllisenä vertailukohtena
- aineistoa voidaan käyttää muiden aineistojen rinnalla täydentävänä aineistona
- aineistosta on jäänyt osa analysoimatta
- aineistoa voidaan hyödyntää alkuperäisestä poikkeavalla tavalla (uudet kysymyksenasettelut/metodiset painopisteet)

Edellytykset mahdolliselle uudiskäytölle ovat esteettömät, kun

- aineistoa voidaan yleisesti ottaen

antaa vapaasti tutkimuskäyttöön eli tekijänoikeus- ja tietosuojakysymykset eivät estä aineiston uudiskäyttöä (koskee mm. aineiston käytön alkuperäistä käyttöinformaatiota ja aineiston omistus- ja hallintasuhteita)

- aineiston ”tekninen kunto” on kohtuullinen eli se on kopioitavissa uudiskäyttöön (ääni- ja kuvatallenteet, tekstit, kuvat, tiedostot jne.) ja
- aineistonsa tietokantaan kuvailtavaksi ilmoittava henkilö on valmis sopimaan suoraan uudiskäyttäjän kanssa aineiston luovuttamiseen liittyvistä käytännön kysymyksistä.

Jos haluat ilmoittaa aineistosi tekeillä olevaan tietokantaan kuvattavaksi tai sinulla on laadullisten aineistojen uudiskäyttöön liittyviä kommentteja tai kysymyksiä, ota yhteyttä!

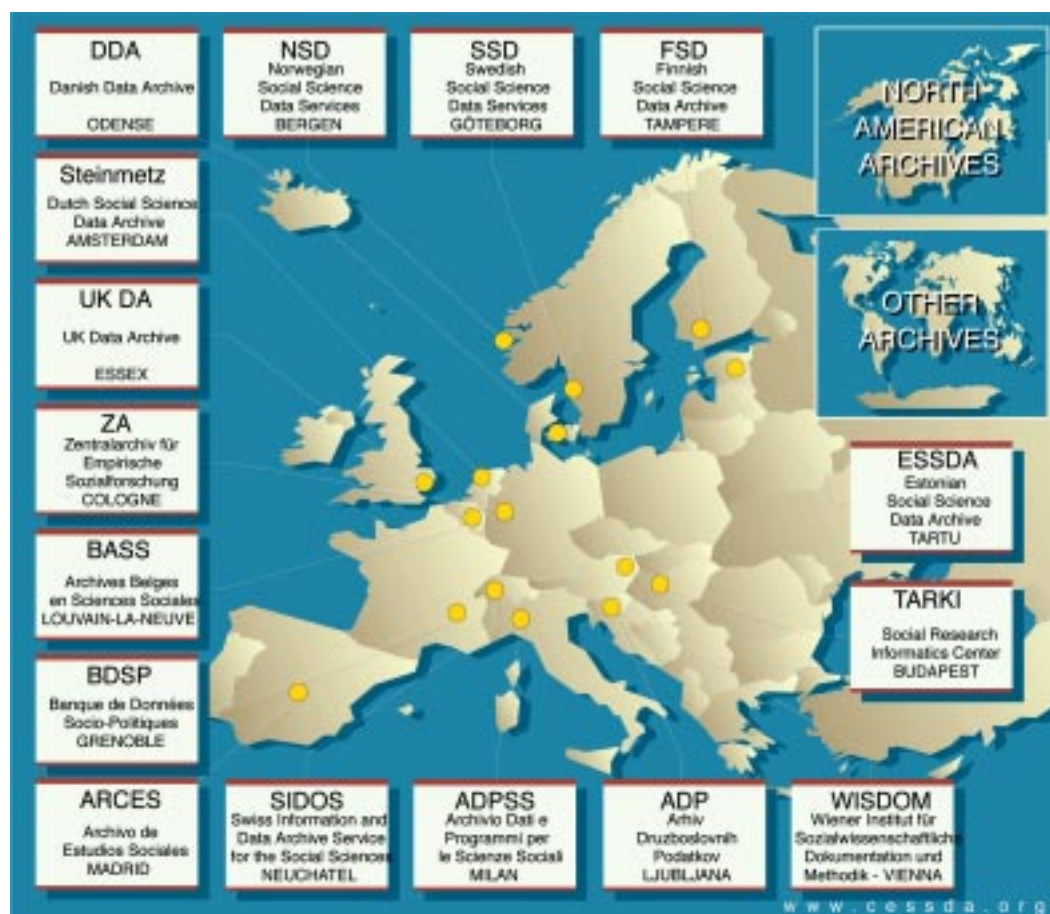
Lisätietoja:
arja.kuula@uta.fi

Maria Forsman

CES2000

kokosi tietoarkisto- asiantuntijoita Tampereelle

Viime syyskuun ensimmäisenä viikonloppuna kokoontui kolmisenkymmentä tietoarkistotalan asiantuntijaa Tampereelle. He tulivat eri puolilta Eurooppaa ja edustivat kukin oman maansa yhteiskuntatieteellistä tietoarkistoa. Lisäksi seminaariin osallistui suomalaisia arkisto- ja kirjastoalan asiantuntijoita, joiden työ liittyy tutkimusaineistojen dokumentointiin.

Kyseessä oli vuosittain järjestettävä tietoarkistojen katto-organisaation CESSDAn (Council of European Social Science Data Archives) asiantuntijaseminaari. Tänä vuonna pääteemana oli uusi dokumentointiformaatti DDI (Data Documentation Initiative). Lisäksi jäl-

kimmäisenä seminaaripäivänä toinen työryhmistä keskittyi alan teknisiin tietoturvakysymyksiin.

Datan dokumentointi on tietoverkkojen aikakaudella entistä tärkeämpää. Tietoarkistojen yhteiset verkossa olevat tietokannat tekevät tutkijoille mahdolliseksi hakea ja saada tietoa eri tietoarkistoissa ole-

vista tutkimusaineistoista. Joskus myös data on verkon kautta saatavilla. Tiedon löytymisen kannalta on tärkeää, että tutkimusaineistoa on dokumentoitu oikein ja että dokumentoinnissa käytetään yhdenmukaisia periaatteita.

Eri tietoarkistot esittelivät nykyisiä kuvailukäytäntöjään sekä

Maria Forsman

Tietoarkisto y tieteellisten k kanssa

niiden suhdetta DDI:hin. Samalla nousi esiin kysymyksiä, joita eri arkistoissa on pohdittu. Kaikki arkistot eivät ole käyttäneet aineistojen sisällönkuvailussa asiasanoja. Sen sijaan esim. kyselylomakkeita saattaa olla pdf-muodossa verkossa. Nyt uuden yhteisen tietokannan myötä asiansanoitus on tullut tärkeäksi. Useiden eurooppalaisten tietoarkistojen yhteinen LIMBER-hanke kehittää mahdollisena ratkaisuna mm. yhteistä monikielistä tesaurusta ts. kontrolloitua asia-

sanastoa. Sisällönkuvailu ja sanastot nousivatkin esiin yhtenä ensi vuoden seminaarin mahdollisena aiheena.

Seminaari päättyi esittämään CESSDAn johtajien kokoukselle, että DDI:n käyttöön liittyvistä kysymyksistä ja periaatteista sovittaisiin yhdessä ja että näitä asioita valmistelemaan perustettaisiin kansainvälinen työryhmä. CES2000 -seminaarin ohjelma ja esitelmää löytyy osoitteesta <http://www.fsd.uta.fi/CESSDA2000/>

Paneelin osallistajat (vasemmalta oikealle): Peter Granda (ICPSR), Reto Hadorn (SIDOS), Peter Joffis (ICPSR) ja Jostein Ryssevik (NSD).

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto on luonut tiedeisiin kirjastoihin yhdyshenkilöverkoston. Verkostoon kuuluu tällä hetkellä kirjastonhoitajia ja informaattikkoja 22 tieteellisestä kirjastosta. Tarkoituksena on tavoittaa tietoammattilaisten avulla yhteiskuntatieteellisiä tutkimusaineistoja käyttäviä tutkijoita ja opiskelijoita.

Viime huhtikuussa pidetyssä kirjastoyhdyshenkilöiden tapaamisessa yhdeksi teemaksi nousi se, miten tietoarkiston toiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista voitaisiin kertoa opiskelijoille ja tutkijoille kirjastojen käyttäjäkoulutuksessa. Toisena teemana oli kirjastojen merkitys tietoarkiston toiminnasta tiedottajana yleisemminkin. Yhdyshenkilöt saivat mukaansa FSD:stä kertovaa aineistoa,

jota kirjastoissa on nyt asiakkaiden saatavilla.

Kirjastoyhdyshenkilötapaaminen oli tärkeä kontaktien luomisen ja tiedonvälityksen kannalta. Kirjastoyhdyshenkilöitä on jo ollut mukana useilla laitos- ja tiedekuntavierailuilla, joita tietoarkiston työntekijät ovat tehneet eri puolille Suomea. Tietoarkiston toimintaa koskevan tiedon välittäminen tutkijoille ja opiskelijoille paikallisesti — omassa tieteellisessä kirjastossa — tuntuu luontevalta.

Verkoston luomisen taustalla on ajatus siitä, että kirjastot ovat paikkoja joihin tutkijat ja opiskelijat tulevat helposti. Kirjastonhoitaja tai informaattikko voi osaltaan edistää tutkimuksen tekemistä kertomalla tietoarkistossa jo olevista aineistoista ja niiden käyttömahdollisuuksista.

Yhteistyössä kirjastojen

Kirjastoyhdyshenkilötapaamisessa keskusteltiin FSD:n ja tieteellisten kirjastojen yhteistyöstä.

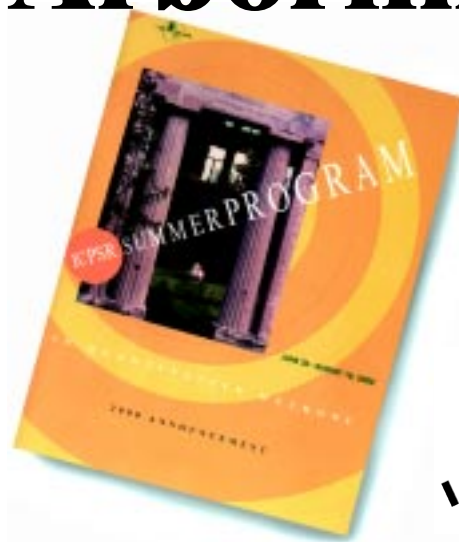
Tähän mennessä verkostoon ovat liittyneet seuraavat kirjastot:

Eduskunnan kirjasto, Helsingin kauppakorkeakoulun kirjasto, Helsingin yliopiston kirjasto, Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan kirjasto, Helsingin yliopiston valtiotieteellisen tiedekunnan kirjasto, Joensuun yliopiston kirjasto, Jyväskylän yliopiston kirjasto, Kansanterveyslaitoksen kirjasto ja tietopalveluyksikkö, Kuopion yliopiston kirjasto, Lapin yliopiston kirjasto, Oulun yliopiston kirjasto, Suomalaisen kirjallisuuden seura,

Tampereen yliopiston kirjasto, Teatteri- ja tanssialan keskuskirjasto, Terveystieteiden keskuskirjasto, Tilastokirjasto, Turun kauppakorkeakoulun kirjasto, Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan kirjasto, Turun yliopiston yhteiskuntatieteellinen tiedekuntakirjasto, Vaasan yliopiston kirjasto, Väestöntutkimuslaitoksen kirjasto ja Österbottens högskolas bibliotek.

FSD auttoi Ann Arboriin

Matleena Oksman

Antti Pajala ei ennen viime kevättä tiennyt tietoarkistosta juuri muuta kuin että sellainen oli perustettu Tampereelle. Turun yliopiston valtio-opin laitoksen jatko-opiskelija ja VAKAVA-koululainen oli seurannut Turun ja Tampereen kädenvääntöä arkiston sijoituspaikasta, mutta omakohtaisia kokemuksia arkiston toiminnasta hänellä ei ollut.

Pajala on aloittanut tohtori-koulutuksen puolisoitoista vuotta sitten, vuoden 1999 alussa. Nelivuotinen koulu päättyi siis vuoden 2002 lopussa. Pajalan työn alla oleva väitöskirja käsittelee rakenteellista äänestysvaltaa. Vuosi sitten kesällä Pajala suunnitteli lähtevänsä ICPSR:n kesäkouluun Ann Arboriin Yhdysvaltoihin. Turun

yliopiston valtio-opin laitos ei kuitenkaan tuolloin ollut kansainvälisen konsortion jäsen, joten kuukauden mittainen opintomatka olisi tullut liian kalliiksi.

Viime keväänä Pajala sai VAKAVAn postituslistan kautta tiedon, että FSD on ICPSR:n jäsen ja sitä kautta myös kaikki Suomen valtio-opin laitokset kuuluvat konsortioon. Jäsenet saavat ICPSR:n opetuksesta 50 prosentin alennuksen, joka 1400 dollarin kurssimaksusta on jo tuntuva summa. Lisäksi ICPSR oli myöntänyt FSD:lle 600 dollaria jaettavaksi avustuksina kesäkursseille lähtijöille. Pajala oli ainoa hakija, joten opetuksesta jäi maksettavaksi vain sata dollaria ja matka Yhdysvaltoihin mahdollistui kesällä 2000.

ICPSR:n kesäkoulu keskittyy sosiaalitieteelliseen ja kvantitatiiviseen tutkimukseen. Joka kesä järjestetään kaksi neljän viikon periodia. Pajala osallistui koulutuksen ensimmäiselle periodille, 26.6.-21.7. Pajala osallistui aluksi kolmelle kurssille, mutta lopulta hän jätti niistä yhden kesken, koska hän ei kokenut siitä olevan itselleen paljoakaan hyötyä.

— Sitä paitsi se oli aamukurssi, Pajala nauraa.

Ann Arborissa Pajalan ohjelmaan kuului matematiikan ja regressioanalyysin kurssit. Pajalan mukaan samoja asioita voi periaatteessa opiskella Suomessakin normaalissa laitosopetuksessa, mutta vastaavanlaisia kesäkouluja ei Suomessa järjestetä.

Pajala oli varsin tyytyväinen käymiinsä kursseihin. Regressioanalyysin kurssi oli johdatusta tilastotieteen perusteisiin.

— Kurssi oli hyödyllinen. Siellä tuli tuttuja asioiden kertautta ja uuttakin, Pajala sanoo.

Hän kertoo, että hänellä on takataskussa yksi data, jota hän ei ole vielä analysoinut. Sitä silmällä pitäen regressioanalyysin kurssi oli antoisa. Pajalan väitöskirja on hyvin matemaattinen, joten myös matematiikan kurssilta jäi käteen paljon hyödyllistä.

Antti Pajalan mukaan rapakon takainen opiskelu poikkeaa melkoisesti suomalaisesta. Ainakin kesäkoulussa. Kotitehtäviä annettiin paljon, ja lisäksi kursseihin kuului laaja oheislukemisto, johon tutustumista edellytettiin.

— Siellä mennään aika lujaa. Kukaan ei kysele perääsi, mutta jos kurseista haluaa jotain irti, niin oheislukemistoon tutustuminen oli pakollista.

Pajala kiittää ICPSR:n kirjastoa, josta sai lainata oheislukemistoon kuuluvia teoksia.

— Luentoja ei ollut kuin reilut kaksi tuntia päivässä, mutta esitit piti kirjoittaa, ja matematiikan kursseilla annettiin joka päivä laskutehtäviä kotiin, Pajala kertoo.

Kirjastossa istuminen ja laskutehtävien ahkera tekeminen myös kannatti: Pajala sai kesäkoulusta arvosanan A-, joka on paikallisen arvosteluasteikon toiseksi paras. Toki aikaa jäi jonkin verran myös ympäristöön tutustumiseen. Pajala asui Michiganin yliopiston kampuksen alueella konferenssikeskuksessa. Läheiseen Detroitin kaupunkiin hän pääsi tutustumaan paikallisten opiskelijoiden kanssa ja yhtenä viikonloppuna hän vuokrasi opiskelukavereiden kanssa auton ja ajoi tutustumaan Suuriin Järviin.

Asuntokin järjestyi suhteellisen helposti. ICPSR hoitaa lähinnä opetusta, joten sen kautta asuntoa ei voinut varata, mutta kurssi-esityksessä oli ohjeita miten hakea kämppää.

— Se olikin yksi omituisuus.

Esitteen hinnat olivat pienemmät kuin todellinen vuokra, sillä esitteen hinnoissa ei ollut paikallista arvonlisäveroa mukana. Kannattaa aina hinnoista puhuessa kysyä, sisältyykö niihin ALV, Pajala opastaa muita kesäkouluun lähtijöitä.

Kiinnostuitko kesäkurssista Ann Arborissa?

ICPSR (Inter-university Consortium for Political and Social Research) on Michiganin yliopiston yhteydessä toimiva kansainvälinen yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen keskus. Sen järjestämien kesäkursien aiheina ovat mm. matematiikka, peliteoria, regressioanalyysi, monimuuttujamenetelmät, matriisialgebra, aikasarja-analyysi, varianssianalyysi ja alueellisen tiedon analysointi.

Suomalaiset yliopistot ovat ICPSR:n jäseniä FSD:n kautta. Jäsenille myönnetään tuntuvat alennukset kurssimaksuista. Kurssien osallistujat valitaan pääsääntöisesti nk. OR:n (Official Representative) suositusten perusteella, ja Suomen suosittelijana toimii FSD.

Vuoden 2001 kesäkurssiesite ilmestyy helmikuussa. Ota yhteyttä, jos kiinnostuit!

Lisätiedot

<http://www.fsd.uta.fi/ICPSR.html>

<http://www.icpsr.umich.edu/>

tai mari.kleemola@uta.fi

Menetelmäopetuksen tueksi verkkotietovaranto

Tarvitsetko opetusaineistoa?

Tietoarkisto kokoaa uusia opetusta tukevia tietopaketteja ja opetukseen tarkoitettuja aineistoja. Seuraa tilannetta verkkosivuillamme <http://www.fsd.uta.fi/>

FSD kehittää yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa yhteiskuntatieteellistä menetelmäopetusta tukevaa valtakunnallista verkkotietovarantoa. Se painottuu alkuvaiheessa kvantitatiivisiin menetelmiin ja myöhemmin mukaan tulevat myös kvalitatiiviset menetelmät.

Tietovarannon alustava verkkosivusto valmistuu vuoden 2001 keväällä ja kvantitatiivisten menetelmien kursien opettajat voivat hyödyntää sitä ensi vuoden syyslukukaudesta alkaen. Tietovaranto tulee palvelemaan esimerkiksi sosiaalitieteiden (sosiologia, sosiaalipolitiikka, sosiaalipsykologia), politiikan tutkimuksen ja hallintotieteiden opintovaiheiden menetelmäopetusta tarjoamalla sille monipuolisen virtuaalisen oppimisympäristön.

Tietovaranto tulee sisältämään runsaasti eri aloille soveltuvia opetusaineistoja ja niihin käytännön esimerkein niveltävää, eritasoiseen opetukseen soveltuvaa oppimateriaalia. Hankkeessa suunnitellaan myös monipuolisen tutkimusai-

neiston kokoamista varta vasten opetustarkoitukseen.

Hankkeessa toimii vuoden 2000 syksystä alkaen kaksi määräaikaista suunnittelijaa noin puolen vuoden ajan. Jatkorahoitus on osin avoin, mutta FSD on joka tapauksessa vastuussa tietovarannon ylläpidosta.

PS.

Ennen tietovarannon valmistumista FSD:n aineistotietovaranto tarjoaa paljon vaihtoehtoja menetelmäkursseille sopiviksi opetusaineistoiksi. Tietoarkisto on myös jo räätälöinyt joistakin isoista kysely-aineistoista kursseille paremmin sopivia osa-aineistoja.

Yhteystiedot:

Hankkeen kotisivu: <http://www.fsd.uta.fi/tietovarannot/menetelmatutkimus/>
mikko.mattila@helsinki.fi
eija.paaso@urova.fi
sami.borg@uta.fi

Yhteiskuntatieteille alakohtaisia verkkotietovarantoja

FSD on ollut mukana käynnistämässä hankkeita, jotka tähtäävät alakohtaisten yhteiskuntatieteellisten verkkotietovarantojen kehittämiseen tutkijoiden valtakunnallisena yhteistyönä. Tarkoitus on vähentää saman alan eri ainelaitosten päällekkäistä työtä WWW-sivustojen laatisemisessa sekä kehittää toimivat, alakohtaiset ja valtakunnalliset sivustot voimavaroja keskittämällä.

Tietovarantojen kehittämiseksi kootaan alakohtaisia valtakunnallisia asiantuntijaryhmiä, joiden tehtävänä on määrittellä kunkin alan tiedontarpeita sekä tarkoituksenmukaisia toimintatapoja. FSD:n rooli hankkeessa on koordinoiva, minkä lisäksi se voi osallistua tietovarantojen tekniseen ylläpitoon. Projektikokonaisuus alahankkeineen tulee toimimaan yhteistyössä virtuaalikirjastojen ja muiden virtuaalihankkeiden kanssa.

Tietovarantojen luomisen taustalla on ajatus siitä, että FSD:n tarjoamien elektronisten aineistojen

ohella on myös monia muita yhteiskuntatieteellisesti kiinnostavia elektronisia asiakirjoja ja tietolähteitä, jotka olisi tarkoituksenmukaista saattaa nykyistä systemaattisemmin tutkimuksen ja opetuksen käyttöön Internetin välityksellä.

Käytännössä tämä tarkoittaa olemassa olevien verkkotietolähteiden- ja linkkien tehokasta järjestämistä tai sen varmistamista, että eri tutkimusaloille olennaiset elektroniset dokumentit saatetaan järjestelmällisen arkistoinnin piiriin ja helposti saataville. Kyse saattaa olla myös joidenkin keskeisten painettujen asiakirjojen digitointitarpeesta.

Tietovarantojen suunnittelu on jo alkanut sosiologian alalla sekä politiikan tutkimuksessa OPM:n hankemäärärahan turvin. Näiden alojen alustavat sivustot valmistuvat vuodenvaihteen 2000-2001 tienoilla, jonka jälkeen kehitystyö jatkuu asiantuntijaryhmien ja alan tutkijoiden aktiivisuuden sekä rahoituksen järjestymisen mukaan.

FSD pyrkii osaltaan edesauttamaan valtakunnallisten tieteenalatietovarantojen rakentumista muillekin kuin edellä mainituille oppialoille ja tutkimusalueille. Kuluvan vuoden aikana työnsä aloittavat uudet suunnitteluryhmät voivat saada kokous- ja suunnittelukustannuksiin jonkin verran tukea tietoarkistosta.

Yhteystiedot:

Politiikan tutkimus:

hankkeen kotisivu <http://www.fsd.uta.fi/tietovarannot/politiikantutkimus/>
kari.laitinen@uta.fi
tuomas.alatera@uta.fi

Sosiologia:

hankkeen kotisivu <http://www.fsd.uta.fi/tietovarannot/sosiologia/>
jukka.partanen@uta.fi

Muut oppi- ja tutkimusalat/hankkeiden käynnistäminen:

sami.borg@uta.fi

Aineistoluettelo

Yhteiskuntatieteellisessä tietoaarkistossa on arkistoituna n. 150 tutkimusaineistoa, joista useimmat kuuluvat kansainvälisiin vertailututkimuksiin. Aineistoja säilytetään arkistossa SPSS Portable -formaattissa (*.por), josta ne voidaan muuntaa useisiin formaatteihin. Aineistoja luovutetaan tutkimus- ja opetuskäyttöön.

Aineistotilaus tehdään FSD:n käyttöluupahakemuksella. Yhdellä hakemuksella voi tilata samaan käyttötarkoitukseen useita aineistoja, mutta kutakin käyttötarkoitusta varten tulee täyttää oma käyttöluupahakemus. Lisäksi kaikkien tilattavaa aineistoa käyttävien on

lähetettävä FSD:lle henkilökohtaisesti allekirjoitettu käyttöehtositoumus, jossa yksilöidään uudiskäytön ehdot. Tarvittavat lomakkeet löytyvät tietoaarkiston www-sivuilta.

Vastaanotettuaan käyttöehtositoumuksen ja hyväksytyään käyttöluupahakemuksen FSD toimittaa aineiston tilaajalle yleensä veloitusetta.

Tietoaarkiston aineistolle antama lähdeviittaus teksti on ilmoitettava kaikissa julkaisuissa, joissa aineistoa tai sen osaa käytetään. Arkistolle tulee myös lähettää tiedot julkaisuista, joissa aineiston kopiota tai siitä luvallisesti otettuja kopioita on hyödynnetty.

Ajantasainen aineistoluettelomme Internetissä:
<http://www.fsd.uta.fi/aineistot/>

Eurobarometrit

Eurobarometrit ovat samanaikaisesti Euroopan unionin jäsenmaissa toteutettavia kyselytutkimuksia, jotka ovat nyt FSD:n kautta myös suomalaisten tutkijoiden käytettävissä. Euroopan komission rahoittamissa kyselyissä kartoitetaan yhteisön jäsenmaissa asuvien henkilöiden sosiaalisia ja poliittisia mielipiteitä. Aineistonkeruun suorittavat EU:n jäsenmaista kootut mielipidetutkimuksiin erikoistuneet organisaatiot, Suomen osalta Marketing Development Center (Suomen Gallup Oy). Aineistonkeruun koordinoi INRA EUROPE (International Research Associates Europe).

Sarja alkaa säännöllisenä vuodesta 1974. Kyselyt toteutetaan pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Ne koostuvat säännöllisesti toistettavista kysymyksistä ja kunakin ajankohtana tärkeäksi katsottujen aihealueiden kysymyksistä. Toistuvissa aiheissa kysytään mielipiteitä Euroopan yhteisöstä/unionista, parlamentista sekä vastaajien omasta yhteiskunnasta ja sen demokratian toimivuudesta. Vaihtuvissa kysymyksissä on selvitetty muun muassa työllisyyteen ja työt-

tömyyteen, sukupuolten välisiin rooleihin, ekologiaan ja energia-politiikkaan, lasten ja nuorten asemaan, köyhyyteen, terveyteen, bioteknologiaan, alueelliseen kehitykseen, kulutustottumuksiin ja koulutukseen liittyviä kysymyksiä. Demografiset ja muut taustamuuttajat sisältävät vastaajien iän, sukupuolen, siviilisäädyn, poliittisen suuntautumisen, tulot, perheen koon ja asuinalueen.

Eurobarometreissa ovat olleet mukana vuodesta 1974 alkaen Ranska, Saksa, Iso-Britannia, Italia, Alankomaat, Belgia, Tanska, Irlanti ja Luxemburg. Sarjaan ovat myöhemmin liittyneet Kreikka 1980, Portugali ja Espanja 1985, entisen Saksan demokraattisen tasavallan alue 1990, Ruotsi 1994 ja Itävalta 1994. Suomi on ollut mukana barometreissa osittain kevästä 1993 (EB 39) ja kokonaisuudessaan Eurobarometrit on toteutettu myös Suomessa vuodesta 1995 alkaen (EB 43). Lisäksi Norja on ollut mukana useissa Eurobarometreissa vuosina 1991-1994.

FSD on dokumentoinut suomeksi kaikki tähän mennessä tehdyt Eurobarometrit.

FSD0050 EUROBAROMETRI 2: EUROOPAN YHTEISÖÖN LIITTYVÄT ONGELMAT, LOKA-MARRASKUU 1974

FSD0051 EUROBAROMETRI 3: EUROOPPALAISET MIEHET JA NAISET, TOUKOKUU 1975

FSD0052 EUROBAROMETRI 4: KULUTTAJIEN ASEENTEET EUROOPASSA, LOKA-MARRASKUU 1975

FSD0053 EUROBAROMETRI 5: TULOT, TYYTYVÄISYYS JA KÖYHYYS, TOUKOKUU 1976

FSD0054 EUROBAROMETRI 6: KAKSIKYMMENTÄ VUOTTA SISÄMARKKINOITA, LOKA-MARRASKUU 1976

FSD0055 EUROBAROMETRI 7: TIEDE JA TEKNOLOGIA EUROOPAN YHTEISÖSSÄ, HUHTIKUU 1977

FSD0056 EUROBAROMETRI 8: MIEHET, NAISET JA TYÖROOLIT EUROOPASSA, MARRASKUU 1977

FSD0057 EUROBAROMETRI 9: TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS EUROOPASSA, HUHTIKUU 1978

FSD0058 EUROBAROMETRI 10: KANSALLISET PRIORITEETIT JA EUROOPAN INSTITUUTTIOT, MARRASKUU 1978

FSD0059 EUROBAROMETRI 10A: TIETEELLISET PRIORITEETIT EUROOPAN YHTEISÖSSÄ, LOKA-MARRASKUU 1978

FSD0060 EUROBAROMETRI 11: LAPSEN VUOSI EUROOPASSA, HUHTIKUU 1979

FSD0061 EUROBAROMETRI 12: EUROPARLAMENTTIVAALIT, LOKA-MARRASKUU 1979

FSD0062 EUROBAROMETRI 13: ALUEELLINEN KEHITYS JA INTEGROITIO, HUHTIKUU 1980

FSD0063 EUROBAROMETRI 14: LUOTTAMUS EUROOPAN YHTEISÖSSÄ, LOKA-MARRASKUU 1980

FSD0064 EUROBAROMETRI 15: JÄSENYYT EUROOPAN YHTEISÖSSÄ, HUHTIKUU 1981

FSD0065 EUROBAROMETRI 16: MELU JA MUUT SOSIAALISET ONGELMAT, LOKAKUU 1981

FSD0066 EUROBAROMETRI 17: ENERGIA JA TULEVAISUUS, HUHTIKUU 1982

- FSD0067** EUROBAROMETRI 18: EKOLOGISET KYSYMYKSET, LOKAKUU 1982
- FSD0068** EUROBAROMETRI 19: SUKUPUOLIROOLIT EUROOPAN YHTEISÖSSÄ, HUHTIKUU 1983
- FSD0069** EUROBAROMETRI 20: APU KEHITYSMAILLE, LOKAKUU 1983
- FSD0070** EUROBAROMETRI 21: POLIITTISET ERIMIELISYYDET EUROOPAN YHTEISÖSSÄ, HUHTIKUU 1984
- FSD0071** EUROBAROMETRI 22: ENERGIAONGELMAT JA ATLANTIN LIITTO, LOKAKUU 1984
- FSD0072** EUROBAROMETRI 23: EUROOPPALAINEN RAHAYKSIKKÖ JA TYÖOLOJAT, HUHTIKUU 1985
- FSD0073** EUROBAROMETRI 24: ESPANJAN JA PORTUGALIN LIITTYMINEN EUROOPAN YHTEISÖÖN, LOKAKUU 1985
- FSD0074** EUROBAROMETRI 25: LOMAMATKAT JA YMPÄRISTÖONGELMAT, HUHTIKUU 1986
- FSD0075** EUROBAROMETRI 26: ENERGIAONGELMAT, MARRASKUU 1986
- FSD0076** EUROBAROMETRI 27: YHTEINEN MAATALOUSPOLITIikka JA SYÖPÄ, MAALIS-TOUKOKUU 1987
- FSD0077** EUROBAROMETRI 28: SUHTEET KEHITYSMAIHIN JA ENERGIAONGELMAT, MARRASKUU 1987
- FSD0078** EUROBAROMETRI 29: YMPÄRISTÖONGELMAT JA SYÖPÄ, MAALIS-HUHTIKUU 1988
- FSD0079** EUROBAROMETRI 30: MAAHANMUUTTAJAT JA LÄNSI-EUROOPAN MARGINAALIRYHMÄT, LOKA-MARRASKUU 1988
- FSD0080** EUROBAROMETRI 31: EUROPARLAMENTTIVAALIT 1989: VAALIGALLUPTUTKIMUS, MAALIS-HUHTIKUU 1989
- FSD0081** EUROBAROMETRI 31A: EUROPARLAMENTTIVAALIT 1989: VAALIEN JÄLKEINEN TUTKIMUS, KESÄ-HEINÄKUU 1989
- FSD0082** EUROBAROMETRI 32: EUROOPAN SISÄMARKKINAT, HUUMEET, ALKOHOLI JA SYÖPÄ, MARRASKUU 1989
- FSD0032** EUROBAROMETRI 33.0: EUROOPAN SISÄMARKKINAT: ITÄ-EUROOPPA, KEVÄT 1990
- FSD0033** EUROBAROMETRI 34.0: KÄSITYKSIÄ EUROOPAN YHTEISÖSTÄ, TYÖSTÄ JA LASTENKASVATUKSESTA, LOKA-MARRASKUU 1990
- FSD0036** EUROBAROMETRI 34.1: TERVEYSONGELMAT, SYKSY 1990
- FSD0037** EUROBAROMETRI 34.2: EUROOPPALAINEN NUORISO, SYKSY 1990
- FSD0034** EUROBAROMETRI 35.0: KANSAINVÄLISET SUHTEET, YHTEINEN MAATALOUSPOLITIikka JA HUOLI YMPÄRISTÖSTÄ, KEVÄT 1991
- FSD0039** EUROBAROMETRI 35.1: JOUKKOLIIKENNE JA BIOTEKNIikka, KEVÄT 1991
- FSD0040** EUROBAROMETRI 35A: TYÖOLOJAT, KEVÄT 1991
- FSD0035** EUROBAROMETRI 36.0: ALUEELLINEN IDENTITEETTI JA KÄSITYKSET KOLMANNESTA MAAILMASTA, SYKSY 1991
- FSD0038** EUROBAROMETRI 37.0: MAASTRICHTIN SOPIMUKSEN MERKITYS JA EUROOPAN YHTEISÖN TULEVAISUUS, MAALIS-HUHTIKUU 1992
- FSD0042** EUROBAROMETRI 37.1: KULUTUSHYÖDYKKEET JA SOSIAALITURVA, HUHTI-TOUKOKUU 1992
- FSD0044** EUROBAROMETRI 37.0 JA 37.1: EUROOPPALAINEN HUUMEIDEN VASTAINEN KAMPANJA, MAALIS-TOUKOKUU 1992
- FSD0043** EUROBAROMETRI 37.2: IKÄÄNTYNEET EUROOPPALAISET, HUHTI-TOUKOKUU 1992
- FSD0041** EUROBAROMETRI 38.0: EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN, PASSIIVINEN TUPAKOINTI JA KULUTTAJA-ASIA, SYYS-LOKAKUU 1992
- FSD0045** EUROBAROMETRI 38.1: KULUTTAJANSUOJA SEKÄ KÄSITYKSET TIETEESTÄ JA TEKNOLOGIASTA, MARRASKUU 1992
- FSD0011** EUROBAROMETRI 39.0: EUROOPAN YHTEISÖN POLITIikka JA PERHE-ELÄMÄ, MAALIS-HUHTIKUU 1993
- FSD0046** EUROBAROMETRI 39.1: ENERGIAPOLITIikka, BIOTEKNIikka JA GEENITEKNIikka, TOUKO-KESÄKUU 1993
- FSD0047** EUROBAROMETRI 39.A: TERVEYS JA TURVALLISUUS, MAALIS-KESÄKUU 1993
- FSD0012** EUROBAROMETRI 40.0: KÖYHYYS JA SOSIAALINEN SYRJÄYTYMINEN, LOKA-MARRASKUU 1993

FSD0013 EUROBAROMETRI 41.0: TULLIVALVONTA, VERENLUOVUTUS, AIDS JA TUPAKOIMINEN, MAALIS-KESÄKUU 1994

FSD0048 EUROBAROMETRI 41.1: EUROPARLAMENTTIVAALIT, KESÄHEINÄKUU 1994

FSD0014 EUROBAROMETRI 42: EUROOPAN UNIONIN ENSIMMÄINEN VUOSI, LOKA-JOULUKUU 1994

FSD0015 EUROBAROMETRI 43.0 JA 43.1: HUUMEIDEN KÄYTTÖ JA AIDS, MAALIS-TOUKOKUU 1995

FSD0016 EUROBAROMETRI 43.0: TUOTTEIDEN JA PALVELUJEN OSTAMINEN MUISTA EU-MAISTA, TUPAKOINTITOTTUMUKSET JA SYÖPÄRISKIT, MAALIS-HUHTIKUU 1995

FSD0017 EUROBAROMETRI 43.1: KANSAINVÄLINEN KAUPPA JA SÄTEILYTURVALLISUUS, HUHTI-TOUKOKUU 1995

FSD0018 EUROBAROMETRI 43.1BIS: ALUEELLINEN KEHITYS JA KULUTUS SEKÄ YMPÄRISTÖASIAT, TOUKO-KESÄKUU 1995

FSD0031 EUROBAROMETRI 44: SYÖPÄ, KOULUTUS JA EUROOPAN YHTENÄISVALUUTTA, LOKA-MARRASKUU 1995

FSD0049 EUROBAROMETRI 44.1: JATKUVA KOULUTUS JA EUROOPAN YHTEINEN RAHA, MARRAS-JOULUKUU 1995

FSD0019 EUROBAROMETRI 44.2: TYÖOLOJAT EUROOPAN UNIONISSA, MARRAS-TAMMIKUU 1996

FSD0020 EUROBAROMETRI 44.2: BIS MEGA-SURVEY: EUROOPAN JA EUROOPAN UNIONIN RAKENTAMISEN TOIMINTAPERIAATTEITA JA KÄYTÄNTÖÄ, TAMMI-MAALISKUU 1996

FSD0021 EUROBAROMETRI 44.3: TERVEYS JA YLEINEN TURVALLISUUS, HELMI-HUHTIKUU 1996

FSD0022 EUROBAROMETRI 44.3OVR: TYÖLLISYYS, TYÖTTÖMYYS JA SUKUPUOLTEN TASA-ARVO, HELMI-HUHTIKUU 1996

FSD0023 EUROBAROMETRI 45.1: KANSALAISTEN OIKEUDET EU:N JÄSENVALTIOISSA, AURINGOLLE ALTISTUMINEN, TYÖTURVALLISUUS JA VASTAAJIEN YKSITYISYYS KYSELYTUTKIMUKSISSA, HUHTI-TOUKOKUU 1996

FSD0024 EUROBAROMETRI 46.0: HENKILÖKOHTAINEN TERVEYDENTILA, ENERGIA, KEHITYSAPU JA EUROOPAN YHTENÄISVALUUTTA 1996

FSD0025 EUROBAROMETRI 46.1: MODERNI BIOTEKNOLOGIA, YKSITYISYYDEN SUOJA TIETOVERKOISSA JA YHTEINEN EUROVALUUTTA, LOKA-MARRASKUU 1996

FSD0026 EUROBAROMETRI 47.0: SAKSA-KUVA, KULUTTAJA-ASIAT, TIETOVERKKOPALVELUT JA REILUN KAUPAN PERIAATTEET, TAMMIHELMIKUU 1997

FSD0027 EUROBAROMETRI 47.1: SVEITSI-KUVA, ELINIKÄINEN KOULUTUS, RASISMI, PERHESUUNNITTELU JA PALKKATYÖ, MAALIS-HUHTIKUU 1997

FSD0028 EUROBAROMETRI 47.2: NAISET JA SYÖPÄ, EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIIN KOHDISTUVAT ODOTUKSET, HUHTI-KESÄKUU 1997

FSD0083 EUROBAROMETRI 47.2OVR: NUORET, HUHTI-KESÄKUU 1997

FSD0029 EUROBAROMETRI 48.0: LOMAMATKAILU, LOKA-MARRASKUU 1997

FSD0030 EUROBAROMETRI 49: ELINTARVIKETUOTTEIDEN TURVALLISUUS, LAPSISEKSITURISMI, TERVEYDENHOITO JA SYÖPÄ, HUHTI-TOUKOKUU 1998

FSD0084 EUROBAROMETRI 50.0: EUROOPAN PARLAMENTTI JA RADIOAKTIIVINEN JÄTE, LOKA-MARRASKUU 1998

FSD0085 EUROBAROMETRI 51.0: IÄKKÄÄT IHMISET JA PERHEVÄKIVALTA, MAALIS-HUHTIKUU 1999

FSD0086 EUROPEAN COMMUNITIES STUDIES, 1970-1992: KUMULATIIVINEN TIEDOSTO

ISSP The International Social Survey Programme

ISSP on maailmanlaajuinen yhteiskuntatieteellinen vertailututkimusohjelma, joka perustuu kansainvälisesti integroituun vuosittaiseen aineistonkeruuseen osallistujamaissa. Ohjelma on eri tutkimustahojen keskinäinen ja omarahoitettu yhteensiittymä. ISSP:n aineistonkeruu on alkanut vuonna 1985 ja nykyisin hankkeessa on mukana 34 maata, joista Suomi on uusimpia saatuaan kansallisen jäsenyyden tänä vuonna.

ISSP:n suomalaiset jäsenorganisaatiot ovat FSD, Tampereen yliopiston sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos ja Tilastokeskuksen haastattelu- ja tutkimuspalvelu -yksikkö.

Kansallisen jäsenyyden myötä ISSP-aineistot kerätään tästä läh-

tien myös Suomessa. Vuoden 2000 ISSP-kysely keskittyy ympäristöasioihin, ja Tilastokeskus kerää Suomen osuuden syksyllä postikyselynä. Tulevien vuosien aineistonkeruuta organisoidaan parhailaan. Vuonna 2001 toteutettavan ISSP-kyselyn aiheena on sosiaaliset verkostot; samassa yhteydessä on kaavailtu kysyttävän myös vuoden 1999 ISSP-moduuli sosiaalisesta epätasa-arvosta.

Edistääkseen tietämystä ISSP-ohjelmasta ja sen puitteissa kerätyistä aineistoista FSD on hankkinut hankkeen kaikista ISSP-aineistoista arkistokopiot. Suomalaistutkijat voivat tilata ISSP-aineistoja käyttöönsä FSD:ltä.

Lisää ISSP-hankkeesta tämän lehden sivulla 10.

FSD0101 ISSP 1985: VALTION TEHTÄVÄT

FSD0102 ISSP 1986: SOSIAALISET VERKOSTOT JA TUKIJÄRJESTELMÄT

FSD0103 ISSP 1987: ERIARVOISUUS

FSD0104 ISSP 1988: PERHE JA SUKUPUOLIROOLIT

FSD0105 ISSP 1989: TYÖORIENTAATIOT I

FSD0106 ISSP 1990: VALTION TEHTÄVÄT II

FSD0107 ISSP 1991: USKONTO

FSD0108 ISSP 1992: ERIARVOISUUS II

FSD0109 ISSP 1993: YMPÄRISTÖ I

FSD0110 ISSP 1994: PERHE JA MUUTTUVAT SUKUPUOLIROOLIT II

FSD0111 ISSP 1995: KANSALLINEN IDENTITEETTI

FSD0112 ISSP 1996: VALTION TEHTÄVÄT III

World Values Survey

World Values Survey:n (WVS) kansainväliset kyselyaineistot muistuttavat rakenteeltaan Eurobarometrejä ja ISSP-ohjelman aineistoja. Hankkeen aineistoissa on kartoitettu eri maiden kansalaisten toimintaa sekä yhteiskunnallisia arvoja ja asenteita yhteinevin, strukturoiduin kyselyin. WVS-aineistoja on kerätty kolmessa aallossa vuodesta 1981 lukien (1981-1984, 1989-1993 ja 1995-1997).

Aineistojen suunnittelua, yhdistämistä ja arkistointiin liittyvää dokumentointia on koordinoit professori Ronald Inglehart tutkijajoukkoon ja ensimmäisen aallon eurooppalaisten aineistojen osalta European Values Systems Study Group.

Suomi on kuulunut WVS-maihin alusta alkaen Suomen Gallup Oy:n keräämin aineistoin. Vuotta

1995 lukuun ottamatta Gallup on toiminut suomalaisen aineistonkeruun päärahoittajana. Kotimaiset aineistot on kerätty ulkomaisten vertailuaineistojen tapaan yleensä käyntikyselyinä. Vuonna 1990 Suomen aineisto koottiin Gallup-Kanavalla eli kyselyvastaajien kotitalouksiin sijoitettujen mikrotietokoneiden avustuksella.

FSD dokumentoi hankkeen kotimaiset aineistot tietokantoihinsa suomeksi. Kunkin keruuaallon kansainvälisistä yhdistelmäaineistoista on tarjolla englanninkielinen dokumentaatio.

Suomenkielinen aineistodokumentointi on valmis vuosilta 1981-1984, 1989-1993 ja 1995-1997.

Vuoden 2000 syksyllä Suomessa kerätty WVS-aineisto arkistoidaan tietoarkistoon keväällä 2001.

FSD0151 WORLD VALUES SURVEY, 1981-1984 AND 1990-1993

FSD0152 WORLD VALUES SURVEYS, EUROPEAN VALUES SURVEYS 1981-1984, 1990-1993 JA 1995-1997

FSD0153 WORLD VALUES SURVEY 1995-1997: OSA-AINEISTO

Allgemeine Bevölkerungs- umfrage der Sozial- wissenschaften

ALLBUS, Saksan yleinen yhteiskuntatieteellinen tutkimus, on joka toinen vuosi tehtävä tutkimus asenteista, käyttäytymisestä ja yhteiskunnallisesta rakenteesta Saksan Liittotasavallassa. Jokaisessa tutkimuksessa on yksi tai kaksi pääaihetta, useita yksittäisiä kysymyksiä, pienempiä kysymysryhmiä eri aiheista ja laaja taustamuuttajanosuus. Merkittävimmät kysymykset toistetaan aina kymmenvuositain, yksittäiset kysymykset tai sup-

peammat kysymysryhmät toistetaan 2-4 vuoden välein.

Taustamuuttajien lisäksi jokaisessa ALLBUS-tutkimuksessa käsitellään seuraavia aiheita: poliittinen suuntautuneisuus, äänestysaikomukset, materialismi/post-materialismi, kiinnostus politiikkaa kohtaan, arvio omasta sijoittumisesta yhteiskuntaluokkiin, ammattiyhdistysjäsenyys, puoluejäsenyys ja uskonnollisuus.

FSD0202 ALLBUS 1980-1996

FSD0203 ALLBUS 1998

Puolueiden ajan- kohtaistutkimukset

Puolueiden ajankohtaistutkimukset kuuluvat nk. puolueiden yhteistutkimusten sarjaan. Tutkimuksien toimeksiantajina ovat olleet suurimmat eduskuntapuolueet ja vaalivuosina tutkimuksilla on ollut myös muita rahoittajia. Tutkimuksien suunnittelijoina ovat olleet Suomen Gallup Oy ja Helsingin yliopiston Yleisen valtio-opin laitos yhteistyössä puolueiden kanssa.

Ajankohtaistutkimuksia on tehty käyntikyselyinä vuosittain 1973-1990 lukuunottamatta vuosia 1985 ja 1989. Aineistot on koottu pääosin strukturoidulla kyselylomakkeella, 1000-2000 haastattelua/tutkimus. Haastattelutyön on suorittanut Suomen Gallup Oy. Vuodesta 1991 vastaavia kyselyjä on tehty GallupKanavalla kotitalouksiin asennetuin mikrotietokonein.

Kaikissa tutkimuksissa on selvitetty väestön äänestyskäyttäytymistä, huolenaiheita, mielipiteitä hallituksesta ja puolueista sekä suhtautumista valtakunnallisiin poliittisiin kysymyksiin. Usein on tiedusteltu myös taloudellista tilannetta koskevia odotuksia, puheenjoh-

tajan merkitystä puolueelle, vastaajan osallistumista poliittiseen toimintaan ja mielipiteitä kunnallispolitiikasta. Taustatietoina on kysytty yleensä vastaajan ja perheen päähenkilön sosiaaliryhmää, päähenkilön elinkeinoa, vastaajan koulutusta, ikää, äidinkieltä, sukupuolta, jäsenyyttä puoluejärjestöissä, puoluekantaa, jäsenyyttä työmarkkinajärjestöissä ja perheen vuosituloja. Lisäksi aineistot sisältävät alueellisia muuttajia.

Aineistosarja mahdollistaa lukuisia aikavertailuja, joskaan muutajat eivät ole aina täysin vertailukelpoisia.

Tietoarkisto työstää aineistoista kumulatiivista yhdistelmä-tiedostoa, johon tullaan liittämään tietoja myös vuoden 1990 jälkeen tehdyistä puolue- ja vaalitutkimuksista.

Ennen Yhteiskuntatieteellistä tietoarkistoa vuosien 1973-1984 Puolueiden ajankohtaistutkimusten arkistoinnista vastasi Helsingin yliopiston Yleisen valtio-opin laitos. Kaikki aineistoja kuvaavat dokumentit ovat nykyisin tietoarkistossa.

Yksittäisiä aineistoja

FSD1000 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1973
FSD1001 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1974
FSD1002 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1975
FSD1003 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1976
FSD1004 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1977
FSD1005 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1978
FSD1006 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1979
FSD1007 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1980
FSD1008 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1981
FSD1009 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS MAALISKUU 1982
FSD1010 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS MARRASKUU 1982
FSD1011 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1983
FSD1012 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1984
FSD1013 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1986
FSD1014 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1987
FSD1015 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1988
FSD1016 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS 1990
FSD1033 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS MAALISKUU 1992
FSD1029 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS ELO-SYYSKUU 1992
FSD1030 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS LOKA-MARRASKUU 1994
FSD1031 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS HELMIKUU 1995
FSD1032 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS ELO-SYYSKUU 1996
FSD1034 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS MAALISKUU 1997
FSD1035 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS LOKAKUU 1997
FSD1036 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS HELMIKUU 1998
FSD1037 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS SYYSKUU 1998
FSD1038 PUOLUEIDEN AJANKOHTAISTUTKIMUS TAMMIKUU 1999

FSD0200 LUOKKARAKENNE JA LUOKKATIETOISUUS 1980-1983
FSD0201 MAAILMAN TALOUDELLISET JA SOSIAALISET TUNNUSLUVUT 1950-1992
FSD1017 POHJOISMAINEN HYVINVOINTITUTKIMUS 1972
FSD1018 EDUSKUNTAVAALITUTKIMUS 1991
FSD1019 KANNATUSMITTAUSTUTKIMUS 1994, OSA 1
FSD1020 KANNATUSMITTAUSTUTKIMUS 1994, OSA 2
FSD1021 PUOLUEET JA KUNNALLISDEMOKRATIA 1996: EHDOKKAAT
FSD1022 PUOLUEET JA KUNNALLISDEMOKRATIA 1996: PUOLUEJÄSENET
FSD1023 PUOLUEET JA KUNNALLISDEMOKRATIA 1996: VALITSIAKUNTA
FSD1024 PUOLUEET JA KUNNALLISDEMOKRATIA 1996: YHDISTETTY AINEISTO
FSD1025 ULKOMAANUUTISTUTKIMUS 1995
FSD1026 KANSAINVÄLINEN ULKOMAANUUTISTUTKIMUS 1995
FSD1027 NUORET JA EDUSKUNTAVAALIT 1999
FSD1028 NUORET JA EUROPARLAMENTTIVAALIT 1999
FSD1039 KÄSITYKSIÄ MAAILMASTA VUONNA 2000, 1968
FSD1040 PRESIDENTINVAALIT 2000, 1. KIERROS
FSD1041 PRESIDENTINVAALIT 2000, 2. KIERROS
FSD1042 EDUSKUNTAVAALIT 1999
FSD1043 EUROPARLAMENTTIVAALIT 1999
FSD1045 AMMATTIRAKENTEN JA SOSIAALISEN ASEMAN MUUTOS 1994
FSD1046 BALTIAN MUUTOS 1993
FSD1048 NUORET JA PRESIDENTINVAALIT 2000
FSD1049 SANOMALEHDEN YHTEISKUNTA 1994

Tulevia aineistoja

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto on tehnyt alustavan luovutussopimuksen noin 50 tutkimusaineistosta. Näitä ovat mm. IVOn ja Teollisuuden Voiman vuosittaiset energia-asennetutkimukset vuodesta 1983, Kunnallisanalan kehittämissäätiön Kansalaismielipide ja kun-

nat -aineistot vuodesta 1992, Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) joka toinen vuosi keräämät yhteiskunnan arvo- ja asenneilmastoa koskevat aineistot vuodesta 1984 sekä samoin EVAn EU-/integraatioasenteita koskevat aineistot vuodesta 1992 alkaen.

FSD Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto

Käyntiosoite: Åkerlundinkatu 2 A 5.krs, Tampere
Puhelin (03) 2158 519 • Fax (03) 2158520

Postiosoite: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Sähköposti: etunimi.sukunimi@uta.fi
tai fsd@uta.fi

Kotisivu: <http://www.fsd.uta.fi/>

LINDAstakin löytyy

http://linneaw.lib.helsinki.fi/suora_linnea/index.cgi

FSD:n aineistot on kuvailtu myös yliopistokirjastojen yhteiseen LINDA-tietokantaan. Samalla kun etsit kirjallisuutta tietyistä aiheista, voit saada tietoja myös tutkimusaineistoista. Esimerkiksi hakemalla asia-

sanoilla “Euroopan unioni” ja “vaaliliit” saat tiedon sekä aiheesta kirjoitetuista kirjoista että tietoaarkistossa säilytettävistä tutkimusaineistoista.

Esimerkkejä:

NIMEKE: Suomen europarlamenttivaalit / toimittanut Pertti Pesonen
JULKAISTU: Tampere : Tampere University Press, 2000
ULKOASU: 208 s.
ISBN: 951-44-4871-5

TEKIJÄ: Nurmela, Sakari
NIMEKE: Nuoret ja europarlamenttivaalit 1999 [Elektroninen aineisto] / Nurmela, Sakari ja Pehkonen, Juhani ; Opetusministeriö, nuorisoasiain neuvottelukunta [julkaisija]
JULKAISTU: Helsinki : Suomen Gallup [aineiston keruu], 1999
ATK-AINEISTO: Dataa
RAJOITUKSET: Aineistoa luovutetaan tieteelliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön; FSD:n lupamenettely
JÄRJ.VAATIM: Internet-yhteys, WWW-selain, Adobe Acrobat Reader
SAANTITAPA: URL: <http://www.fsd.uta.fi/aineistot.html> ; HTML ja PDF

FSD:ssä työskentelee kymmenen vakituisen työntekijän lisäksi joukko projektityöntekijöitä.

Kuva: Erkki Karen

FSD Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto on opetusministeriön rahoittama yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen ja opetuksen valtakunnallinen palveluresurssi. Vuoden 1999 alusta lukien Tampereen yliopiston yhteydessä toimineen yksikön tehtävänä on arkistoida yhteiskuntatieteellisiä tutkimusaineistoja, vastata niihin liittyvästä tietopalvelusta sekä edistää olemassa olevien kotija ulkomaisten tutkimusaineistojen käyttöä. Tietoarkiston toimintaa ohjaavat johtokunta ja valtakunnallinen neuvottelukunta.

FSD:n perustehtäviä ovat tutkimusaineistojen

- hankkiminen arkistoitavaksi,
- luovutus- ja käyttöehtojen yksilöinti ja valvonta,
- tarkistaminen, korjaaminen ja muokkaus arkistointia koskevien ohjeiden ja säännösten mukaisesti,
- säilyttäminen ja käyttökuntoisuuden ylläpito,
- sisällön, keruun ja aineistoihin liittyvien muiden ominaisuuksien kuvailu ja näitä koskevien tietojen siirtäminen aineistotietokantoihin; sekä
- tietoaineistojen luovuttaminen ja niitä koskevien oheistietojen antaminen ja
- tutkimusaineistojen käyttöön liittyvä muu käyttäjäpalvelu.

Perustehtäviensä ohella FSD voi

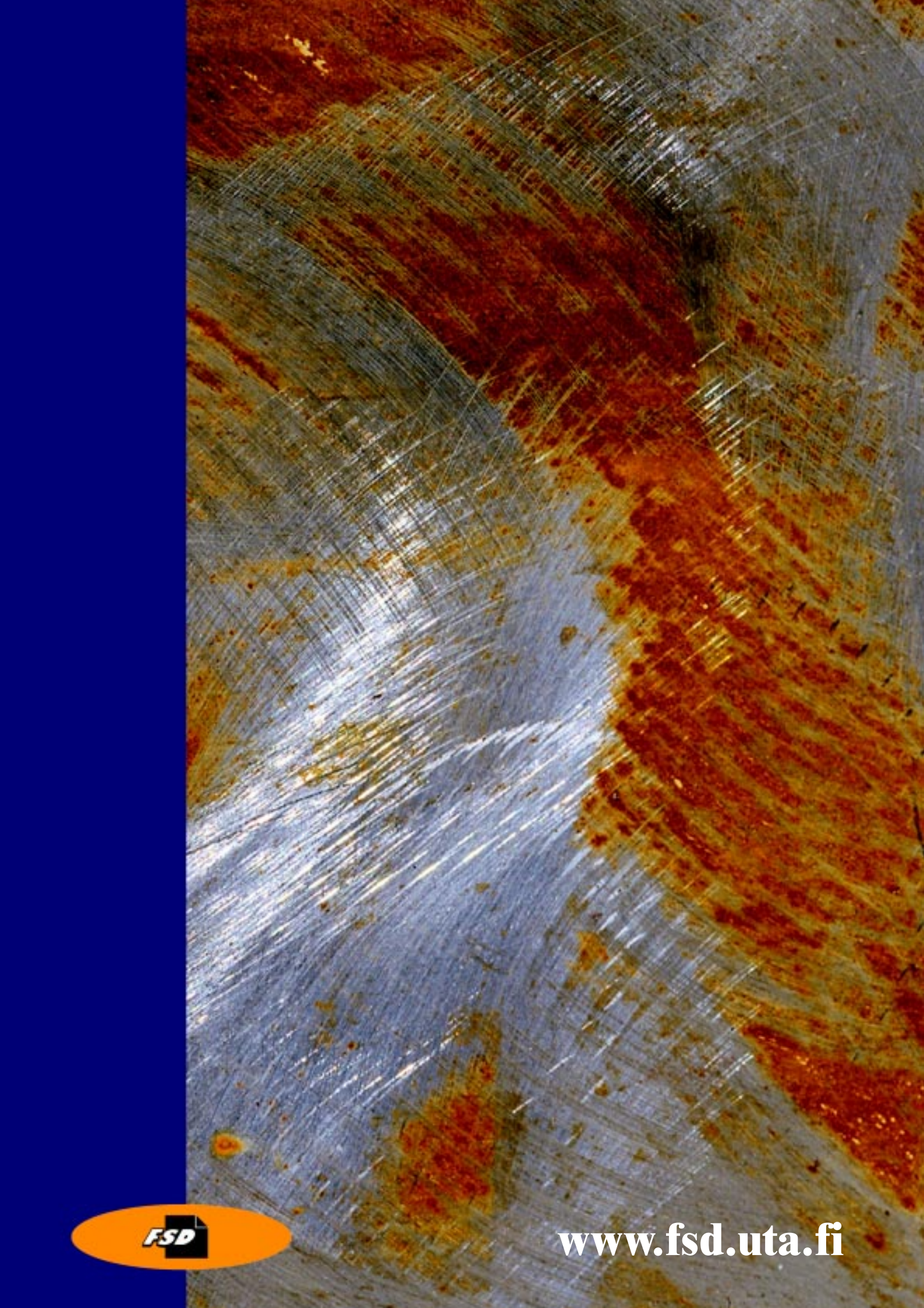
- kehittää ja ylläpitää toimintaansa liittyviä muita tietokantapalveluja
- tehdä ehdotuksia tutkimusaineistojen dokumentointia koskeviksi kansallisiksi standardeiksi,
- organisoida alansa liittyvää tutkimusta ja opetusta sekä hankkia näille rahoitusta,
- harjoittaa alansa liittyvää julkaisutoimintaa sekä
- liittyy tehtäviinsä tarkoituksenmukaisiksi katsottuja muita toimintoja.

Aineistojen luovuttaminen arkistoitavaksi ja luovuttaminen arkistosta uudiskäyttöön perustuvat tarkoin säänneltyihin ehtoihin ja

sitoumuksiin: aineistojen luovuttajat voivat asettaa ehtoja luovuttamiensa aineistojen käytölle ja lisäksi uudiskäyttäjät sitoutuvat lupahakemuksissaan tarkkoihin käyttöehtoihin.

Aineistojen siirtäminen arkistoitavaksi ei pääsääntöisesti vaikuta niihin kohdistuviin omistus- tai tekijänoikeuksiin. FSD:n toiminta perustuu huolellisesti suunniteltuihin ja asianomaisten valvontaviranomaisten hyväksymiin tietosuoja- ja tietoturvaluovutusmenpiteisiin.

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto luovuttaa arkistoimiaan aineistoja tieteelliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön, ei kuitenkaan kaupalliseen tarkoitukseen. FSD:n peruspalvelut ovat maksuttomia.

www.fsd.uta.fi